Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 110 (9096). ● 1987 йил 11 июнь ● пайшанба Баҳоси 3 тийин.

21 ИЮНЬ — МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРГА САЙЛОВЛАР КУНИ

АГИТПУНКТ ЭШИКЛАРИ ОЧИҚ

ШИНАМ безатилган бу хона, айниқса, кечқурунлари гавжум бўлади. Қишлоқ агитпунктида зерикиш нималигини билмайдилар. Сайловчиларнинг баъзилари радио тинглаб, «зангори экран» кўрсатувларини томоша қилиб, шахмат-шашка ўйнаб, маданий хордиқ чиқариш учун келишса, ёш йигит-қизлар ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олиш учун ташриф буюришади бу ерга.

— Агитпунктимиз сайловчиларнинг севимли жойига айланиб қолган, — дейди Янгийўл районидаги 15-ўрта мактаб биносига жойлашган 6-сайлов участкаси агитпунктининг мудири Лаъли Ғуломова. — Биз улар учун барча шароитларни яратиб берганмиз. Маҳаллий Советларга бўладиган сайловлар яқинлашган сари агитпунктимизда олиб борилаётган ишлар тобора жонлантирилмоқда.

...Ҳақиқатан ҳам шундай. Агитпунктга бир бор келган киши бунга яққол ишонч ҳосил қилади. «Сайловдан сайловгача» стенди айниқса катта қизиқиш уйғотмоқда. Унда маҳаллий Советларга бўлиб ўтган аввалги сайловлардан буён республика, область ва районда юз берган ўзгаришлар акс эттирилган.

Узун стол устига турли газета ва журналларнинг янги сонлари, сиёсий адабиётлар тартиб билан териб қўйилган. Сайловчилар, айниқса, КПСС XXVII съезди, партия Марказий Комитетининг январь (1987 йил) Пленуми қарорлари асосида мамлакат ва республикамиз ижтимоий ҳаётида юз берган улкан ўзгаришлар, демократик асосларнинг ривожлантирилишига оид адабиётларни қизиқиш билан кўздан кечирмоқдалар.

Агитпунктга 29 агитатор бириктирилган. Сайлов кампаниясининг ҳозирги ҳал қилувчи босқичида улар агитпунктда навбатчилик қилиб, сайловчиларни қизиқтирган барча саволларга жавоб бермоқдалар.

— Бу йилги сайлов системаси тартиб-қоидаларида бир қатор ўзгаришлар бор, — дейди навбатчилик қилаётган агитатор, мактаб ўқитувчиси Феруза Мусаева. — Совет сайлов системасида демократик асослар мустаҳкамланмоқда, расмиятчилик ва бюрократизмга барҳам берилмоқда. Албатта, бу дастлабки қадамлар, холос. Бундан буён ҳам сайлов системасини демократлаштириш давом этади.

Шу куни Ф. Мусаева агитпунктга келган сайловчиларга бу галги сайловларда округ ва участка сайлов комиссиялари составига аввалги йиллардан фарқли ўлароқ маҳалла комитетлари, хотин-қизлар ҳамда уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашлари вакиллари киритилганлигини депутатликка номзодлар сайловчилар томонидан кенг муҳокама қилинганлигини сўзлаб берди.

Агитпунктда ҳар бир сайловчи агитаторлардан ўзини қизиқтирган саволларга аниқ ва батафсил жавоб олмоқда. Бунда Шоира Абдумарова, Феруза Мусаева, Шоира Аҳмедова, Феруза Иброҳимова, Ғайрат Рихсиев, Рихси Абдумаликова каби ўқитувчи агитаторларнинг ҳиссалари катта бўлмоқда. Улар агитпунктда навбатчиликдан ташқари маҳаллалар, сайловчиларнинг хонадонларида ҳам тез-тез бўлиб, турли мавзуларда суҳбатлар ўтказишяпти.

Агитпункт коллективи аниқ план асосида иш олиб бормоқда. Планга кўра агитпунктда ёш сайловчилар билан кекса сайловчилар учрашуви, савол-жавоб кечалари, депутатликка номзодлар билан учрашувлар уюштирилмоқда. Бунда аввалги сайловларда депутатларга берилган наказларнинг қандай бажарилганлигидан сайловчиларни хабардор қилишга алоҳида эътибор берилмоқда.

6-сайлов участкасида маҳаллий Советларга бўладиган сайловлар куни 1500 га яқин сайловчи Конституцияда мустаҳкамлаб берилган ҳуқуқларидан фойдаланиб, халқ ҳокимияти органларига кўрсатган ўз вакиллари учун овоз берадилар.

М. ПЕЙСЕНОВ.

МЕҲНАТ ЗАФАРЛАРИМИЗ — ОКТЯБРЬ ЮБИЛЕЙИГА

Сут ва тухум плани бажарилди

БЎКА РАЙОНИДАГИ Ильич номли колхоз меҳнаткашлари давлатга чорва маҳсулотлари сотиш ярим йиллик планини муддатидан олдин, ортиғи билан адо этдилар. Қабул пунктларига пландаги 105 тонна ўрнига 136 тонна серқаймоқ сут етказиб берилди.

Бу муваффақиятнинг қўлга киритилишида хўжалик сут-товар фермаси коллективи аъзоларининг катта ҳиссаси бор. Бунда, айниқса, соғувчилар Б. Рисқулова, А. Багауддинова, О. Сагдиевалар намуна бўляптилар.

Шунингдек, колхознинг А. Абдужалилов етакчилик қилаётган пудратчи оилавий звено паррандабоқарлари давлатга тухум сотиш планини бажардилар. Улар ярим йиллик планда кўрсатилган 48 минг дона тухум ўрнига 52 минг дона тухум етказиб бердилар.

Н. ТЕМИРОВ.

СИФАТ ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

«ТАШСЕЛЬМАШ» заводи механика-йиғув цехи коллективи шу йилнинг бошида қабул қилган социалистик мажбуриятда «Умуман маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмида сифатнинг олий категориясидаги буюмлар тайёрлаш салмоғини 50 процентгача етказилсин» деб ёзиб қўйилган эди. Ҳозир июнь ойи, лекин ишчилар ўз сўзларининг устидан чиқдилар.

Цехда давлат қабули пости тузилгач, табиийки буюмларнинг сифатига бўлган талаб анча ортди. Меҳнат унумдорлиги бир қадар пасайгани ҳам тўғри. Касални яширсанг иситмаси ошкор қилади, илгари шпинделларни йиғиш участкасида барча маҳсулотни эмас, балки унинг тўртдан бир қисмигина рихталанар эди, техника назорати бўлими бунга парво қилмасди, эндиликда идораларга бўйсунмайдиган контрол вакиллар ҳар бир буюмни мукаммал тайёрлашни талаб қилмоқдалар.

Механика-йиғув цехининг коллективи юбилей йили учун юксак марраларни белгилаб қўйган. Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги нишонланадиган кунгача меҳнат унумдорлиги планда белгиланганига нисбатан 1 процент ортади, модернизациялаштирилган ХНП-1,8 А пахта териш машинасини ишлаб чиқариш мўлжалдагидан беш ой илгари ўзлаштирилади. Йиғим-терим арафасида ана шундай комбайнларнинг катта туркумини тайёрлашга қарор қилинди. Моддий, ёнилғи-энергетика ресурслари ва асбоблардан 6 минг сўмлик тежалади.

(ЎзТАГ).

ОБЛАСТИМИЗНИНГ ПИЛЛА ХИРМОНИ

ПОЙТАХТ области пиллакорлари КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартияси XXI съезди қарорларини амалга ошира бориб, 10 июнда ўн иккинчи беш йилликнинг иккинчи йилида пилла тайёрлаш ва давлатга топшириш бўйича белгиланган план ва социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар. Қабул пунктларига 2242,4 тонна хом ашё етказиб берилди. Ҳар қути қурт уруғидан ўртача 56 килограммдан пилла олинди. Хом ашёнинг 90 процентдан кўпроғи юқори сортларга топширилди.

Чиноз, Бекобод, Янгийўл ва Оржоникидзе районлари областда биринчилар қаторида социалистик мажбуриятларини бажардилар. Меҳнат ғалабасига Тошкент, Бўка, Ғалаба, Ўрта Чирчиқ, Пискент, Коммунистик, Оққўрғон ва Калинин районлари муносиб улуш қўшдилар. Областнинг тоғолди районлари — Оҳангарон, Бўстонлиқ ва Паркент пиллакорлари ҳам хом ашё топширишни қизитиб юбордилар.

Областнинг илғор хўжаликлари ҳар қути қурт уруғидан ўртача 60—70 килограммдан ҳосил олдилар. Чиноз районидаги Охунбобоев номли ва «Октябрь 40 йиллиги», Бекобод районидаги Навоий номли ва Ленин номли, Янгийўл районидаги «Коммунизм», Оржоникидзе районидаги «Коммунист» ва «Правда», Тошкент районидаги «Ленин йўли» ва «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги», Бўка районидаги Карл Маркс номли ва Тимирязев номли. Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли ва Терешкова номли, Коммунистик районидаги К. Маркс номли ва «Ленинский путь», Калинин районидаги Калинин номли, Бўстонлиқ районидаги К. Маркс номли колхозлар, Ғалаба районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги», Оққўрғон районидаги «Оққўрғон», Оҳангарон районидаги Будённий номли совхозлар ва бошқа кўплаб хўжаликлар шулар жумласидандир. Ўзаро социалистик мусобақада жуда кўп колхозчилар ва совхоз ишчилари юқори кўрсаткичларни қўлга киритдилар. Улар ҳар қути қурт уруғидан олинган ҳосилни 80—90 килограммга етказдилар.

Бу йилги ноқулай келган об-ҳаво шароити пиллакорларимизни ҳам синовдан ўтказди. Улар бутун билим ва маҳоратларини ишга солиб, фидокорона меҳнат намуналарини кўрсатдилар. Улар бамаслаҳат, баҳамжиҳат иш юритиб, илғорлар тажрибаси ва фан ютуқларини кенг қўлланиб, қўйилган вазифани муваффақиятли бажардилар.

Область хўжаликларида Ўрта Осиё пиллачилик илмий-тадқиқот институти олимлари томонидан яратилган пилланинг серҳосил ва гибрид янги навлари боқилиб, яхши натижаларга эришилди. Бу йилги қурт боқиш мавсумида пилла ҳосилдорлигини ошириш ва сифатини яхшилашга ёрдам берадиган АТ-20 ва «Барака» биостимуляторларидан кенг фойдаланилди.

Давлатга пилла топшириш давом этмоқда. Пойтахт области пиллакорлари «кумуш тола» хирмонини 2400 тоннага етказишга аҳд қилдилар.

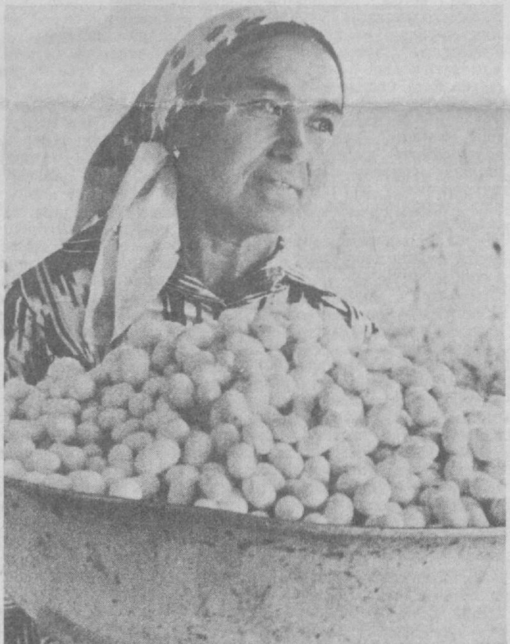

● ОБЛАСТИМИЗнинг улкан пилла хирмонида барча районлар ҳиммати баланд «кумуш» тола» ижодкорларининг муносиб улуши бор. Айниқса, Чиноз райони пиллакорлари баракали меҳнат қилдилар. Улар ҳамон хом ашё топширишни давом эттирмоқдалар. Бўстонлиқ районида эса ҳосил топшириш қизғин паллага кирди. Суратларда: (чапда) Чиноз район бош пиллахонаси мудири Ортиқбой Избосаров «Қизил Октябрь» колхозининг тажрибали пиллакори Турсуной Обидова келтирган хом ашё сифатидан мамнун; (ўнгда) Бўстонлиқ районидаги Фрунзе номли колхозининг пиллабоқари Рисгул Жуманова бу йил ҳам пилладан мўл ва сифатли ҳосил кўтарди.

Р. Галиев ва И. Портнов фотолари.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пилла етиштириш ва давлатга сотиш планини бажарганликлари учун қуйидагилар область «Ҳурмат тахтаси»га ёзиладилар.

ОҚҚЎРҒОН РАЙОНИ БЎЙИЧА

ҲАМИД ОЛИМЖОН НОМЛИ КОЛХОЗ (раиси С. Искандаров, партия ташкилотининг секретари Б. Бойбўтаев, касаба союз ташкилотининг раиси К. Пиримқулов, комсомол ташкилотининг секретари Ҳ. Мустафоева, пиллачилик бўйича агротехник Т. Ўролов)

БЎСТОНЛИҚ РАЙОНИ БЎЙИЧА

КАРЛ МАРКС НОМЛИ КОЛХОЗ (раиси Қ. Ирисбоев, партия ташкилотининг секретари А. Қодиров, касаба союз ташкилотининг раиси Ю. Эргашев, комсомол ташкилотининг секретари С. Буртешов, пиллачилик бўйича агротехник М. Довулбоев).

БЎКА РАЙОНИ БЎЙИЧА

«ПАРТИЯ XX СЪЕЗДИ» КОЛХОЗИ (раиси У. Яҳёев, партия ташкилотининг секретари А. Наврўзов, касаба союз ташкилотининг раиси А. Маматов, комсомол ташкилотининг секретари А. Боиров, пиллачилик бўйича агротехник А. Бойназаров).

«ЛЕНИНОБОД» КОЛХОЗИ (раиси Ҳ. Носиров, партия ташкилотининг секретари А. Бўронов, касаба союз ташкилотининг раиси К. Тошқулов, комсомол ташкилотининг секретари Л. Бойқўзиев, пиллачилик бўйича агротехник Т. Орипов).

ҒАЛАБА РАЙОНИ БЎЙИЧА

«ЛЕНИНГРАД» КОЛХОЗИ (раиси К. Усмонов, партия ташкилотининг секретари М. Абдурамонов, касаба союз ташкилотининг раиси К. Тон, комсомол ташкилотининг секретари А. Аристонов, пиллачилик бўйича агротехник Т. Моменқулова).

КОММУНИСТИК РАЙОНИ БЎЙИЧА

К. МАРКС НОМЛИ КОЛХОЗ (раиси К. Айтбоев, партия ташкилотининг секретари М. Қосимов, касаба союз ташкилотининг раиси А. Умиров, комсомол ташкилотининг секретари А. Жониқулов, пиллачилик бўйича агротехник А. Тешабоев).

«ПРАВДА» КОЛХОЗИ (раиси Е. Налибоев, партия ташкилотининг секретари Г. Ли, касаба союз ташкилотининг раиси А. Ибраев, комсомол ташкилотининг секретари Т. Мирзалиев, пиллачилик бўйича агротехник Н. Ким).

ХАЛҚАРО ЛЕНИН МУКОФОТИ ТОПШИРИЛДИ

Оксфорд университетининг профессори, Буюк Британиянинг таниқли жамоат арбоби, халқаро Пагуош ҳаракатининг президенти Дороти Хожкинга «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» Халқаро Ленин мукофоти берилиши олимларнинг ёппасига ва батамом қуролсизланиш, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш, илм-фандан фақат инсон бахт-саодати йўлида фойдаланиш ишига қўшаётган салмоқли ҳиссасининг эътирофи бўлди. 9 июнь куни Кремлда жамоатчилик вакилларининг тантанали йиғилишида Халқаро Ленин мукофотлари комитетининг раиси академик Н. Н. Блохин Д. Хожкинга лауреат дипломи ва олтин медалини топширди. Д. Хожкин ўз фаолиятига берилган юксак баҳо учун миннатдорчилик изҳор этди. У Пагуош ҳаракати ривожининг ҳозирги босқичи хусусиятлари ҳақида гапириб, ҳозир олимлар фавқулодда аҳвол вужудга келганлигини ва уни ядро қуролини батамом тугатган тақдирдагина тузатиш мумкинлигини тушуниб турганликларини айтди. Бу жараёнда СССР билан АҚШ, шу мамлакатларнинг сиёсий раҳбарлари алоҳида роль ўйнайдилар, деб уқтирди Д. Хожкин. М. С. Горбачев ўртага ташлаган оқилона ташаббуслар, кенг қамровли халқаро хавфсизлик концепцияси бутун дунё учун, шу жумладан Пагуош ҳаракати учун умидбахш омилдир.

(ТАСС).

ҲУЖЖАТЛАР ТЎПЛАМИ

«КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг Руминия Социалистик Республикасига визити. 1987 йил 25—27 май» номли ҳужжатлар ва материаллар тўплами босилиб чиқди.

Тўпламда Н. Чаушеску ва М. С. Горбачев ўртоқларнинг совет раҳбари шарафига берилган зиёфатдаги ва Руминия—Совет дўстлиги митингидаги нутқлари, визит вақтида олий даражада бўлиб ўтган учрашувлар тўғрисидаги, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг Бухарестдаги 23 август номли корхона меҳнаткашлари билан учрашуви тўғрисидаги хабарлар, бошқа материаллар эълон қилинган.

Тўпламни Сиёсий адабиёт нашриёти чиқарди.

(ТАСС).

КАСБ МАҲОРАТИ КОНКУРСИ

АНГРЕНЛИК УСТАЛАР ҒОЛИБ

АНГРЕНДАГИ 14-машиналарга техника хизмати кўрсатиш станциясида энг моҳир электрик номини олиш учун конкурс ўтказилди. Конкурсда иштирок этишга «Ташавтотехобслуживание» ишлаб чиқариш бирлашмасининг барча турдаги автомобилларнинг электр қисмларини созлайдиган энг яхши усталар келишди.

Конкурс мусобақаларида ангренликлар алоҳида ўрнак кўрсатиб биринчи ўринни олишга муваффақ бўлдилар.

Иккинчи ўринда пойтахтдаги бош техника хизмати кўрсатиш станцияси ва Чилонзор районидаги 1-техника хизмати кўрсатиш станцияси, учинчи ўринни эса Қуйлиқдаги 6 ва Куйбишев районидаги 5-техника хизмати кўрсатиш станцияларининг камандалари эгаллашди.

Ғолибларга пул мукофотлари, эсдалик совғалари топширилди.

А. РАЗЗОҚОВ.

ЎЗБЕКИСТОН — ҲИНДИСТОН

«АЪЛО» БАҲО ҚЎЙИЛДИ

Ўзбекистон металлургия заводи бош инженерининг ўринбосари Борис Дадикин Бхилаи ва Висакхапатним метталлургия комбинатларининг ўн икки вакилига «аъло» баҳо қўйди. Дўст Ҳиндистон вакиллари тўрт ой мобайнида совет ҳамкасблари ҳузурида пўлатни узлуксиз қуядиган мураккаб машиналарда ишлашни ўргандилар. Ҳинд металлурглари тўла назарий курсни ўтиб, ҳосил қилинган билимни практикада мустаҳкамладилар ва ўзига хос «имтиҳон»ни муваффақиятли топширдилар.

Прасад Алтури, Ратх Прадош, Прасад Тетали ва уларнинг ўртоқлари яқин орада юқори сифатли пўлатни мустақил қуя бошлайдилар.

— Биз пўлат қуйиш ва машиналарга хизмат кўрсатишгагина ўрганиб олмай, шу билан бирга кутилмаганда пайдо бўладиган ишлаб чиқариш масалаларини тезда ҳал этишни ҳам ўрганиб олдик, — деди Прасад Алгури.— Бу биз учун айниқса муҳимдир. Юртимизга боргач, участкаларга бошчилик қиламиз. Бинобарин эса металл қуйиш технология жараёнига риоя этилиши, машина-ускуналарнинг нормал ишлаши учун жавобгар бўламиз. Биз Бекободда бекиёс маҳорат мактабидан ўтдик.

Табиийки, ҳинд металлургларининг турмуши заводнинг тор доиралари билан чекланиб қолмади. Улар шаҳар мактабларида тез-тез бўлиб турдилар, завод бадиий ҳаваскорларининг концертларида қатнашдилар, республиканинг тарихий жойларига сафар қилдилар. Лекин энг муҳими ўқиш бўлиб қолади, албатта.

Мамлакатнинг бошқа йирик корхоналари қаторида Ўзбекистон металлургия заводи ҳиндистонлик ҳамкасблари учун ўқув базаси этиб танланганлиги тасодифий эмас.— Улар Бекободда ишлаб турган машиналарга ўхшаш машиналарда меҳнат қиладилар. Ҳамкорликнинг беш йили мобайнида дўст мамлакатнинг ўнлаб мутахассислари шу ерда тайёргарликдан ўтишди. Уларнинг ҳаммаси билимли металлург эканликларини кўрсатдилар.

Ҳиндистонлик пўлат қуювчилар пухта билим билан юртига қайтишди. Уларнинг ўрнига Ҳиндистон комбинатларининг навбатдаги вакиллари Ўзбекистон металлургияси марказига келдилар. Ҳамкорлик кўприги мустаҳкам ишлаб турибди.

(ЎзТАГ мухбири).

Область мукофоти лауреатлари

ЯНГИЛИККА ИНТИЛИБ

Матбаачилик касбига Баҳодир ёшлигиданоқ ҳавас қўйди. У Тўйтепадаги Й. Охунбобоев номли 4-ўрта мактабда ўқиб юрган кезлари газета ва китобларни кўп ўқир, айни пайтда уларнинг қандай чоп этилиши билан қизиқарди. Полиграфияга оид китобларни севиб мутолаа қиларди. Орзулар қанотида саккизинчи синфни тугатиб, Тошкент шаҳридаги 9-ҳунар-техника билим юртига ўқишга кирди. У ерда мастер Воҳид Усмоновдан печатник касбининг назарий ва амалий сир-асрорларини ўрганди. 1976 йил эса «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат фаолиятини бошлади.

Баҳодир иш жараёнида аввалига тажрибали матбаачилар — Тошпўлат Шамсиев, Роҳила Ибрагимоваларга суянди. Билмаганини тортинмай ўрганди, устозлар ўгитига қулоқ тутди. Кўп ўтмай мустақил ишлай бошлади.

1981 йил уни Тўйтепа шаҳридаги район босмахонасига ишга таклиф қилишди. Республика миқёсидаги меҳнат коллективида тажриба орттирган Б. Абдазов янги жойга тез кўникиб кетди. Кейинчалик Тошкент полиграфия техникумини сиртдан тугатди. Энди бирор печатник ёки линотипист машинаси бузилгудек бўлса унга мурожаат қилишади. Баҳодир эса ёрдамини сира аямайди.

Цехдамиз. Бу ердаги босма машиналари инсон измида бир маромда ишламоқда. Машинист-печатник Баҳодир Абдазов «ПС-1» механизми иш маромидан бир дақиқа бўлса-да кўз узмайди.

— Районимиз «Машъал» газетасининг сифатли чиқиши бизга боғлиқ,— дейди у.— Ўн мингдан зиёд газетхонга кунора газета етказиб беришдек масъулиятни дилдан ҳис этиб ишлаяпмиз.

Иш яхши кетаётганда унинг юзида табассум балқийди. Машина ремонтталаб ёки маҳсулот сифати кўнгилдагидек бўлмаса-чи? Баҳодир эпчиллик билан «касаллик»ни бартараф этишга киришади.

Баҳодир жамоат ишида ҳам фаол иштирок этади. У босмахона бошланғич партия ташкилотининг секретари. Шу боис республика, область, район босмахоналаридаги янгиликлар коммунистлар етакчисининг доимий эътиборида.

— Партия ташкилотимизнинг йиғилишларидан бирида етакчи мавзу сифатида ишни пудрат усулида ташқил этиш масаласи кўтарилди,— дейди Б. Абдазов.— Ишчиларимиз янги усулнинг афзалликлари тўғрисида гапиришди. Ҳар бир цехда, ишчилар ўртасида кенг тушунтириш ишлари олиб бордик. Мана уч йилдирки, коллективимиз шу илғор метод асосида ишлаяпти.

Босма цехининг ўзида эса Баҳодир ҳамкасблари Флора Вагапова, Абдуқодир Ҳаитов, Баҳром Ғозиқуловлар билан кунлик, ойлик топшириқларини ошириб бажаришга эришмоқда. Аммо коллектив олдида ҳал қилиниши лозим бўлган муаммолар ҳам йўқ эмас.

— Босмахонамиз жуда эски,— дейди Баҳодир,— 60-йиллар чиқарилган машиналарда ишлаяпмиз. Бу ўз навбатида маҳсулот сифатига таъсир кўрсатмоқда. Корхонамизда шунингдек ишчилар учун етарли шароитлар яратилмаган. Бу муаммоларни бартараф этиш янги босмахона биносини қуриш билан боғлиқлигича қолмоқда.

Тўйтепа шаҳридаги марказий Ленин кўчасидан бораётган одамлар орасида қорачадан келган, истараси иссиқ йигитни кўриш мумкин. Бу йигит яқиндагина область «Матбаачи» мукофоти лауреати бўлган Баҳодир Абдазовдир. У босмахона томон — ўзини кутиб турган машиналар ва ҳаётига мазмун бахш этган кундалик иш мароми томон ошиқмоқда...

С. ҚУРБОНҚУЛОВ,
С. АБДУЛЛАЕВ,
Ўрта Чирчиқ райони.

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ЧИРЧИҚ ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ БИРЛАШГАН СЕССИЯСИ ОЛДИДАН

СОВЕТЛАРНИНГ СОЦИАЛ-ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШДАГИ РОЛИ ВА МАСЪУЛИЯТИНИ ОШИРАЙЛИК

ЧИРЧИҚ ШАҲАР СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ БИРЛАШГАН СЕССИЯГА ДОКЛАДИ ТЕЗИСЛАРИ

ИЛГАРИ хабар қилинганидек, 13 июнь куни халқ депутатлари Тошкент область Совети ҳамда халқ депутатлари Чирчиқ шаҳар Советининг бирлашган сессияси бўлади. Сессияда «Чирчиқ шаҳар Совети ижроия комитетининг КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг «Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг КПСС XXVII съезди қарорлари асосида социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришдаги ролини янада ошириш ва масъулиятини кучайтириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорининг қандай бажарилаётганлиги ҳақида ҳисоботи» муҳокама қилинади.

Қуйида Чирчиқ шаҳар Совети ижроия комитети раиси Н. Ф. Шариповнинг бирлашган сессияда қиладиган доклади тезислари эълон қилинмоқда.

ЧИРЧИҚ шаҳар Совети ижроия комитети шаҳар партия комитети раҳбарлигида, КПСС XXVII съезди кўрсатмаларини ҳисобга олган ҳолда бутун ишни қайта қуришга ва шаҳар халқ хўжалиги муҳим тармоқларини жадал ривожлантириш, ўткир бўлиб турган социал масалаларни ҳал этиш, чирчиқликларнинг турмуш шароитларини яхшилашга қаратилган тадбирларни амалга оширишга қатъий киришди. Эътироф этиш керакки, бу йўлда эндигина дастлабки қадамлар қўйилди. Ижроия комитет, унинг бўлимлари ва бошқармалари шаҳар ҳаётига оид тиғиз масалаларни ҳал эта бориб, кўп тармоқли хўжаликни ривожлантиришнинг истиқболли йўналишларини белгилашга эътиборни кучайтирдилар, кейинги йилларда юзага келган тангликлар ва номутаносибликларни бартараф этишга янада қатъийроқ киришдилар.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг «Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг КПСС XXVII съезди қарорлари асосида социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришдаги, ролини янада ошириш ва масъулиятини кучайтириш тадбирлари тўғрисида»ги қарори эълон қилинганига қарийб бир йил бўлди. Бугун Советлар иши қай даражада ўзгарганлигини, унинг қайта қуришга, социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришга қандай таъсир кўрсатаётганлигини, хўжалик ва маданий қурилишга, меҳнат коллективларини план ҳамда социалистик мажбуриятларни бажаришга сафарбар этиш масалаларини координациялашга янгича ёндашиш ва бу соҳада қандай конкрет қарорлар қабул қилинаётганлигини кўриб чиқишнинг айни пайтидир. Ишнинг дастлабки якунлари шуни кўрсатмоқдаки, Чирчиқ шаҳар Совети ижроия комитети қайси идорага бўйсунишларидан қатъий назар корхона ва ташкилотлар фаолияти, хўжалик юритиш самарадорлигини ошириш устидан назоратни кучайтирди.

Шаҳарни 2000 йилгача бўлган даврда иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг комплекс плани ижроком фаолиятида асосий ҳужжат вазифасини ўтамоқда. Бу план лойиҳаси меҳнат коллективларида кенг муҳокама этилди.

Комплекс планга халқ хўжалигини интенсив ривожланиш йўлига ўтказиш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш. экономика ривожини социал мақсадларга йўналтириш, социал-иқтисодий муаммоларни ҳал этишда инсон омилини активлаштириш каби муҳим масалалар асос қилиб олинган.

Ижроия комитет шаҳарни социал-иқтисодий ривожлантириш планини ҳисобга олган ҳолда хўжалик вазифаларининг ҳал этилиши муайян меҳнат коллективларини социал ривожлантириш планларини амалга ошириш билан ўзаро чамбарчас боғлиқ бўлган қатор программаларни ишлаб чиқди.

Социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш, ишлаб чиқариш тармоқлари ва социал соҳалар бир меъёрда бўлишини таъминлаш ишларида кейинги йилда ишлаб чиқилиб, тасдиқланган «Саломатлик», «Аҳоли учун маҳсулот ишлаб чиқариш ва хизматни ривожлантириш», «Корхоналарни кўп сменали иш режимига ўтказиш», «Тежамкорлик», «Меҳнат», «Табиат» ва бошқа аниқ мақсадга қаратилган комплекс программаларга алоҳида эътибор берилмоқда.

Шаҳар Совети ва унинг ижроия комитети томонидан ташкилий-оммавий ишлар, коллективларни белгиланган план ва мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилишига сафарбар этиш юзасидан амалга ошираётган тадбирлари муайян натижаларни бермоқда. Шаҳар корхоналари асосий техник-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича беш ойлик планни бажардилар. Планга қўшимча 5309 минг сўмлик саноат маҳсулотлари реализация қилинди. Меҳнат унумдорлиги 104.7 процент ўсди.

Капитал қурилишда маблағ ўзлаштириш плани 110 процент бажарилди. 18,4 минг квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилди.

Бироқ шу билан бирга рўй-рост айтиш керакки, биз ўз ишимизни партия ва ҳукумат қарори асосида тўла қайта қурдик дея олмаймиз. Айрим жойларда ҳамон эскичасига раҳбарлик ва хўжалик юритиш ҳоллари учраб турибди. Социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш юзасидан мувофиқлашган чоралар кўрилмаяпти, хўжалик юритиш юзасидан янгича ҳуқуқлардан тўла фойдаланилмаяпти. Айрим кўрсаткичлар бўйича беш ойлик планнинг барбод этилганлигига сабаб ҳам мана шу нуқсонлардир.

Саноат маҳсулотлари етказиб бериш плани 99,1 процент бажарилди. Бир қатор корхоналарда ишлаб чиқариш ҳажми ва меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръатлари пасайди. Қурилиш ташкилотлари ишида ўзгаришлар сезилмаяпти, қурилиш муддатларини барбод этиш, объектларни қатор чаласи билан топшириш давом этяпти.

Савдо ва маиший хизмат корхоналарининг бугунги иши аҳолининг тобора ўсиб бораётган талаб-эҳтиёжига жавоб бермайди. Чакана товар обороти плани 96,8 процент бажарилди. Бунинг асосий сабаби маҳсулот етказиб берилмаганлигидан ташқари савдо ишини ташкил этишда жиддий камчиликларга йўл қўйилганлигидир.

Маиший хизмат корхоналари бугунги кун талаблари нуқтаи назаридан қараганда қониқарсиз ишламоқдалар. Хизмат кўрсатиш ҳажми бўйича планлар сурункасига бажарилмай келиняпти. Биз бу қолоқликни қисқартириш ўрнига ой сайин кўпайтиряпмиз.

1990 йилга бориб намунали хизматни йўлга қўйиш имконини берадиган «хизмат соҳаси модели»ни жорий этиб, аҳволни ўнглаб олишга умид боғлаб турибмиз. Ҳозир конкрет комплекс планлар ишлаб чиқилган. У амалга оширилса, моддий-техника базаси мустаҳкамланади, хизмат турлари кенгаяди. маданияти ошади.

Намунали хизмат кўрсатиш тадбирларида шаҳар корхоналари ва ташкилотлари томонидан аҳолига пулли хизмат ҳажмини кўпайтиришга асосий ўрин берилган. Бундай хизмат кўрсатиш билан шуғулланадиган юзга яқин корхона ва ташкилот ҳар йили 20 миллион сўмликдан кўпроқ қўшимча даромад келтиради. Аммо, афсуски, бизнинг ҳамма хўжалик раҳбарларимиз ҳам бу муҳим ишнинг аҳамиятини яхши тушуниб етмаяптилар, шу турдаги хизмат кўрсатишни ривожлантириш йўлларини излаш ўрнига бу соҳадаги планларни камайтиришга уринмоқдалар.

Пулли хизмат бўйича белгиланган топшириқларнинг бажарилиши масаласи ижроия комитетнинг қатъий назорати остида бўлади.

Сифатли халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш шаҳар Совети фаолиятининг асосий йўналишларидан биридир. Бу масалада бир мунча силжишга эришилди. 1986 йилда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш плани уддаланди. Планга қўшимча чакана нархда 41 минг сўмлик маҳсулот тайёрланди. Мавжуд 21 та корхонадан 19 таси халқ истеъмол моллари ишлаб чиқармоқда.

Бироқ, КПСС Марказий Комитети секретари А. П. Бирюкованинг республика партия-хўжалик активи йиғилишида шу масала юзасидан бизнинг шаънимизга айтган танқидий фикрлари мутлақо адолатлидир. Кўп турдаги маҳсулотлар ўн йилдан кўпроқ вақтдан бери ишлаб чиқарилмоқда, холбуки уларга харидорлар томонидан ҳеч қандай талаб йўқ. Ишлаб чиқариш чиқитлари ва маҳаллий хом ашёлардан халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш имкониятлари ўрганилмайди ва фойдаланилмайди.

Шу йил 1 январдан бошлаб маҳсулотнинг давлат қабули жорий этилганлиги айрим корхоналарнинг бу ишга ҳали тайёр эмасликларини кўрсатди. 1987 йилнинг ўтган даврида трансформатор ҳамда «Узбекхиммаш» корхоналарида ва умуман шаҳар бўйича халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш плани бажарилмади.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг V сессиясида белгилаб берилган топшириққа мувофиқ Совет ҳокимиятининг 70 йиллигига давлат планларини бажармаган бирорта коллектив қолмаслиги керак. Бу муҳим топшириқни бажариш учун ижроия комитет катта ташкилотчилик ишларини амалга ошириши, қабул қилинган қарор ва белгиланган планларнинг бажарилиши, ҳамма соҳалардаги қолоқликни бартараф этиш учун амалий назорат ўрнатиши лозим.

Шаҳар халқ хўжалигида кўпгина муаммолар тўпланиб қолди. Улар зудлик билан ҳал этилиши лозим. Айрим масалалар эса биринчи навбатда ҳал қилиниши зарур. Шаҳар қурилишини комплекс олиб бориш, турар-жойлар қурилиши суръатини жадаллаштириш, асосий ишлаб чиқариш фондлари актив қисмини янгилаш ва улардан фойдаланишни яхшилаш, маҳсулот сифатини яхшилаш. транспорт муаммолари, меҳнат ресурсларини бошқаришни такомиллаштириш каби муаммолар ана шулар жумласидандир.

Турар-жой муаммоларини ҳал этиш шаҳар Совети ва унинг ижроия комитети учун жуда катта аҳамиятга эга бўлган вазифадир. Шаҳарда ҳар бир оилани 2000 йилга бориб уй-жой билан таъминлаш программаси ишлаб чиқилди, турар-жойга бўлган эҳтиёж аниқ белгиланди. Бироқ қурилиш индустрияси қувватини кучайтириш ва қурилиш учун ер ажратиш масалалари бугунги кунгача ҳал этилгани йўқ. Шу масала юзасидан юқори ташкилотларга бир неча марта қилган мурожаатимиз ҳеч қандай натижа бермади. Шу сабабдан кооператив, якка тартибда ҳамда ёшлар комплексларини қуришни авж олдириш тўхтатиб турилибди.

Илмий-техника тараққиёти жадаллаштиришнинг муҳим омилларидан биридир. Шаҳар Совети ижроия комитетининг вазифаси корхоналарни техника билан қайта қуроллантириш, илғор технологияни жорий этиш, юқори унумли асбоб-ускуналардан самарали фойдаланиш, қўл меҳнатини камайтиришдан иборатдир. Бу ишда корхоналарни кўп сменали иш режимига ўтказиш муҳим аҳамият касб этади. Бизнинг шаҳримиз республикада биринчилар қатори икки ва уч сменали иш режимига ўтишга киришди. Бу ишда ҳозирданоқ муайян ютуқларга эришилди. Асбоб-ускуналарнинг сменалилик коэффициенти 2,13 га, ишлаб турганлариники эса 1,69 га етказилди. Эскириб кетган 200 дан кўпроқ асбоб-ускуна алмаштирилди, 1,5 минг квадрат метр ишлаб чиқариш майдони бўшатилди.

Кўп сменали ишга ўтиш туфайли 5 миллион сўмликка яқин қўшимча маҳсулот олинди. Шу билан бирга бир қатор корхоналарда бу иш хўжакўрсинга ўтказиляпти, асбоб-ускуналар ва ишлаб чиқариш майдонларидан фойдаланиш самарадорлигини оширишда сезиларли силжишга эришилмаяпти. Кўп сменали иш режимига ўтиш меҳнат ресурсларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш масаласи билан чамбарчас боғлиқдир. Бироқ сменалилик оширилгани билан қўшимча ишчи кучлари жалб этилмади. Ижроия комитет бу муаммони ҳеч қаерда ишламаётган кишиларни кооперативларга жалб этиш йўли билан ҳал этмоқчи. Шаҳарда ҳозирнинг ўзидаёқ 17 та кооператив ташкил этилиб, уларга 300 киши жалб этилди. Ҳозир 10 та кооператив иш бошлади, қолганлари тайёргарлик кўряпти.

Шаҳар Совети ижроия комитети якка тартибдаги меҳнат тўғрисидаги Қонунни амалга оширишга катта эътибор бермоқда. Фақат май ойининг ўзида турли соҳа бўйича якка тартибда ишлашга патент олган ёки рухсатномаси бўлган 100 дан кўпроқ кишини рўйхатга олди. Улар орасида автомобилларни ремонт қилиш, дурадгорлик каби янги хизмат турлари бор.

Кейинги вақтларда биз озиқ-овқат программасининг қандай бажарилаётганлиги устидан назоратни сусайтириб юбордик. Шаҳарда шахсий хўжаликлар сони ошмаяпти, моллар сони, гўшт етиштириш кўпаймаяпти. Ишлаб турган ҳар бир киши ҳисобига бор-йўғи 3,4 килограмм гўшт етиштириляпти, холос. Биз бу соҳадаги ишни кучайтиришимиз керак. Бироқ озуқа билан таъминлашда юқори ташкилотларнинг ёрдамига муҳтожмиз.

Кўпгина йўналишларда ишларимизни яхшилаб олишимиз керак бўлади. Уй-жойлар қуриш ва ремонт қилиш сифатини анча ошириш, шаҳарнинг бутун социал-маиший соҳаларини янада ривожлантириш талаб этилмоқда. Гражданларнинг уй-жой-коммунал хизмати, соғлиқни сақлаш , транспорт ва алоқа органларининг қониқарсиз ишлари тўғрисидаги шикоятлари мутлақо ўринлидир.

Биз ўтган йили иситиш мавсумидаги хатоларимизни такрорламаслигимиз керак. Бутун халқ хўжалиги тармоқларини 1987—1988 куз-қиш даврида ишлашга тайёрлашга ҳозирданоқ қатъий киришишимиз лозим. Шу ўринда бир масалага эътиборни қаратмоқчиман. Шаҳар территориясидаги корхоналар фаолиятини координациялаш ва социал инфратструктурани ривожлантиришдаги ўз ҳуқуқларимиздан фойдаланишда маҳкамачилик тўсиқларига, министрлик ва идораларнинг ўз корхоналари социал соҳаларини ривожлантиришга маблағ ажратиш масаласини ҳал этишни истамасликлари каби ҳолатларга дуч келамиз. Моддий-техника таъминоти, пулли хизмат кўрсатиш планларининг бажарилиши каби масалалар ҳал этилмаяпти. Ҳолбуки, бу масалалар министрлик ва идораларнинг тўғридан-тўғри вазифасидир.

Шаҳар Совети ижроия комитети раҳбарлик қилишнинг иқтисодий методлари муҳимлигини ҳисобга олиб ҳамда бу ишни мавжуд бўлимлар билан уддалашни таъминлаш мумкин эмаслигини тушуниб, янги структуравий бўлинма — корхоналар маблағи ҳисобига шаҳарни комплекс социал-иқтисодий ривожлантириш бўлими тузди. Бу бўлим ривожланишнинг комплекслилигини ва халқ хўжалиги ҳамма тармоқлари иши самарадорлигини ошириш, нима учун айрим корхоналарнинг қониқарсиз ишлаётганликларини чуқурроқ тушуниш, атроф муҳитни муҳофаза этиш комплекс планларининг бажарилишини назорат қилиб бориш имконини беради. Айтиш керакки, қурилаётган бу чораларга қарамай, биз ташқи муҳитни сезиларли даражада соғломлаштиришга эришганимиз йўқ, «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси , Ўзбекистон қийин эрийдиган ва иссиққа чидамли металлар комбинати, «Узбекхиммаш», «Чирчиксельмаш» заводлари, шаҳар автомобиль корхоналари ҳаво, сув ва тупроқни соғлиқ учун зарарли чиқиндилар билан ҳамон ифлослантиришда давом этмоқдалар.

Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш ҳам кўпгина эътирозларга сабаб бўлаётир. Меҳнаткашларнинг шикоятлар, медицина ходимларининг беморларга нисбатан эътиборсизлиги, қўполлиги, қабулига келувчиларнинг узоқ кутиб қолишлари, шифохоналарга жойлаштиришга рухсат берилмаслиги юзасидан шаҳар Совети ижроия комитети ва шаҳар партия комитетига кўплаб мурожаатлар ана шундан далолат бериб турибди.

Ижроия комитет, соғлиқни сақлаш бўлими, доимий депутатлик комиссияси шаҳардаги медицина муассасалари ишида қатъийлик билан тартиб ўрнатишлари лозим.

Умумтаълим ва ҳунар мактабларини ислоҳ қилиш билан боғлиқ масалалар шаҳар Совети ижроия комитети фаолиятида асосий ўринни эгаллайди. Маориф муассасалари моддий базасини ривожлантириш ишлари 1990 йилгача мўлжаллаб ишлаб чиқилган перспектив план асосида амалга оширилмоқда.

Ҳар йили халқ маорифи эҳтиёжлари учун маҳаллий бюджетдан 9 миллион сўм, саноат корхоналари эса 20 минг сўм маблағ ажратадилар. Шунга қарамай, мактаб ислоҳоти ҳали лозим даражада жадаллашгани йўқ. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг мактаб ислоҳоти тўғрисидаги қарорида база корхоналари олдига катта вазифалар қўйилган. Аммо база корхоналари ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари мактабларнинг моддий-техника базасини ривожлантиришга, унумли меҳнатни ва ўқувчиларни касбга йўналтиришни ташкил этишга яхши эътибор бермаяптилар. Улар мажбурият шартларини ҳам бажармаяптилар.

Қайта қуриш ва Совет жамиятини демократлаштириш шароитида маданият ва спортнинг роли бир неча карра ортади. Бу соҳалар фақат кишиларнинг бекорчилик пайтини ўтказиш учун керак, деб тушуниладиган бўлиб қолган эди. Ҳолбуки, маданият ва спорт шахснинг актив ҳаётий позицияга аралашувини таъминлайдиган бевосита ҳаракатдаги механизм бўлиб хизмат қилмоғи керак.

Шаҳар Совети ижроия комитети, маданият бўлими, шаҳар спорт комитети маданият ва спортга оид бутун потенциални инсон тарбияси ва унинг ахлоқий-маънавий жиҳатдан янгиланишига хизмат қилишига сафарбар этмоқда. Ижроия комитет, корхоналар ва барча манфаатдор ташкилотлар бирлашиб куч-ғайрат сарфлаганлари тақдирдагина бу муҳим ва масъулиятли вазифани муваффақиятли ҳал этиш мумкин бўлади.

Шу мақсадларда шаҳар Совети ижроия комитетининг қарори билан шаҳар маданий-спорт комплекси барпо этилди. Бироқ бу хайрли иш шаҳар корхоналари ва ташкилотлари раҳбарлари томонидан яхши қўллаб-қувватланмади ва уларнинг ёрдами билан мустаҳкамланмади. Бирорта йирик корхона шу кунгача ҳам маданий-спорт комплекси ҳисобига пул ўтказгани йўқ.

Чирчиқ дарёси бўйида шаҳарликларнинг «Ором» деб номланган дам олиш зонаси пайчилик усулида қурилиб ободонлаштириляпти. Шаҳар маданият ва истироҳат боғини «Чирчиксельмаш» заводи ўз оталиғига олди. Завод коллективининг кучи билан стадион ободонлаштирилди ва жиҳозланди.

Физкультура ва спорт комитети 56 физкультура коллективини бирлаштирган. Шаҳардаги 32 спорт тури тўгаракларида 20 мингдан кўпроқ киши шуғулланмоқда. «Саломатлик группалари», умумий жисмоний тарбия ва ГТО системаларида 20 мингдан кўпроқ киши мунтазам шуғулланиб келмоқда. Уч халқаро классдаги спорт мастери, 20 нафар биринчи разрядли мастер, 10 мингдан зиёд оммавий разрядли спортчилар тайёрланди. СССР халқлари IX спартакиадасида чирчиқлик спортчилар 2 та олтин ва 3 та бронза медалини қўлга киритдилар.

Шу билан бир қаторда бу рақамлар ортида кўпгина камчилик ва нуқсонлар ҳам яшириниб ётибди. Жумладан, спортнинг оммавийлиги талаб даражасида эмас. Ҳолбуки, шаҳарда 160 минг киши истиқомат қилади. Спорт жамоатчилиги турар-жойларда, тарбияси қийин ўсмирлар ўртасида физкультурани ривожлантиришнинг ташаббускори бўлмаяптилар.

Шаҳарда оператив ҳолат мураккаб бўлиб турибди. Биз қонунбузарликнинг оз бўлса-да, камайишига эришганимиз йўқ. Ҳамма ерда ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши кураш бўшаштириб юборилган. Буларнинг ҳаммаси шаҳар ички ишлар бўлими, унинг бўлинмалари, айниқса, участка хизматлари ишида жиддий нуқсонлар борлигидан далолат беради.

Яқинда шаҳарда қонунбузарликка қарши кураш координацион Советининг кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди. Мажлис тавсиялари қонунни муҳофаза қилувчи органлар учун ҳаракат плани бўлиб хизмат қилмоғи лозим.

Қайта қуриш — социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришнинг бутун резервларини ишга солиш демакдир. Советлар фаолиятида демократияни янада ривожлантирмай туриб, унинг ишига кенг оммани жалб этмай,- иш услубини такомиллаштирмай туриб, қайта қуришни тасаввур қилиб бўлмайди.

Эҳтимол, қабул қилинган қарорларнинг ижросини уюштириш бизнинг ишимиздаги энг бўш бўғиндир. Қарорлар биз учун шунчаки хўжакўрсинга керак эмаслигини тушунтириб ўтиришнинг ҳожати йўқ. КПСС Марказий Комитетининг январь Пленумида таъкидланганидек сўз ва иш бирлиги қайта қуришнинг энг муҳим шартидир.

Совет қарорларининг ижроси билан боғлиқ бўлган масалалар кўриб чиқиш учун кун тартибига ҳамон ондасонда киритилади. Ижроия комитет аппаратларида қарорларнинг ижросини назорат қилишнинг аниқ системаси йўқ. Ижроия комитет раисининг ўринбосарлари, бўлимларнинг мудирлари бу масаланинг моҳиятини ҳали тўла тушуниб етмаганлар. Шунинг учун ҳам Советларнинг кўпгина қарорлари бажарилмай қоляпти.

Кўчалар, транспорт магистраллари, ҳовли-жойларнинг аҳволи, соғлиқни сақлаш ва бошқа муҳим ҳаётий масалалар қандай ҳал этилганлигига қараб шаҳар аҳолиси ижроком қарорларининг бўлимлар ва бошқармалар томонидан қандай бажарилаётганлигини баҳолашлари мумкин. Кўчаларни кавлашга кавлаб қўйиб, тезроқ қайта текисламаётганлигимиз, ахлатларни ўз вақтида ташиб олмаётганлигимиз, сувсизликдан дов-дарахт ва гиёҳларнинг қуриб қолаётганлиги учун шаҳар меҳнаткашлари олдида жавобгардирмиз. Кварталларда кўча чироқлари ва суғориш тармоқларининг йўқлиги учун шаҳарликлардан кўплаб шикоятлар тушиб турибди. Ҳамон уйларга кириладиган йўлаклар супуриб-сидирилмайди, бу ердаги эшик—деразалар ўз вақтида ремонт қилинмайди, ойналар солинмайди.

Советлар ва улар органлари қарорлари билан аҳолини кенг ва чуқурроқ тушунтиришнинг қулай формаларини топишимиз ,уларнинг фикр ва мулоҳазаларини, таклифларини биз ҳам ўрганиб боришимиз лозим. Совет сессиялари материалларини меҳнат коллективларида аввалдан муҳокама этиш ҳануз хўжакўрсинга ўтказиляпти. Коллектив аъзоларининг активлиги сезилмайди. Турар-жойларда ўтказилаётган йиғилишлар эса ҳозирги талабларга жавоб бермайди. Бу ерда шаҳар Советининг ташкилотчилик роли ҳали сезилмаяпти.

Сессияларда депутатлик сўрови кўпроқ қўлланилмоқда. Бироқ бир қатор бўлимлар ва бошқармалар бу сўровларнинг бажарилишига жиддий ва масъулият билан ёндашмаяптилар. А. Т. Хамидов шаҳар Совети VI сессиясида депутатлар сўровига жавоб берар экан, 9-микрорайонни ободонлаштириш ишларини 1987 йил май ойигача тугатишни ваъда қилди. Аммо бугунгача аҳвол ўзгаргани йўқ. Уй-жой хўжалиги тресті (ўртоқ Т. Т. Шамшиметов) депутатлик сўровини бажаришга ўта масъулиятсизлик билан муносабатда бўлди. Ижроия комитетнинг ташкилий бўлими эса сессия қарорининг бажарилишини назорат қилмади.

Депутатлик группалари ва постларининг корхона ва ташкилотлардаги, айниқса, шаҳарликларнинг талаб-эҳтиёжларини қондириш билан боғлиқ масалаларни ҳал этишдаги активликлари сезилмаяпти. «Электромаш», «Металлург» микрорайонларидаги депутатлик группалари микрорайонни Улуғ Октябрнинг 70 йиллигигача ободонлаштириш, «Узбекхиммаш», ва трансформатор заводларидаги ишлаб чиқариш депутатлик постлари халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришни таъминлайдиган резервларни ишга тушириш соҳасидаги ташаббусларини ҳали амалга оширганларича йўқ.

Депутатлик группалари Советлар билан сайловчиларни ўзаро боғловчи бўғин вазифасини ўтамаяптилар. Улар умумий муаммо ва вазифаларни ҳал этишда меҳнаткашлар билан аҳолини бирлаштиришлари лозим. Бу камчиликда шаҳар Совети ижроия комитети ташкилий-оммавий ишлар бўлимининг ҳам маълум даражада айби бор. Бу бўлим депутатларга группаларда ҳам, сайлов округларида ҳам ўз ишларини ташкил этишда зарур ёрдам бермаяпти.

Ижроия комитет раҳбарлари ва унга бўйсунувчи ташкилотлар сайловчиларнинг наказлари билан ишлашга муносабатни кескин ўзгартиришлари лозим. Янги чақириқдан сўнг ҳар бир депутат камида биттадан наказга эга бўлади.

Ижроия комитет бўлимлари ва хизматлари раҳбарлари гражданларнинг хатлари билан ишлаш, уларнинг талаб ва истакларини қондириш ишидаги ўрнашиб қолган нотўғри системани ўзгартиришга янада танқидий ва масъулият билан ёндашишлари лозим. Меҳнаткашларнинг таклиф ва истакларига эътибор билан қараш, уларни тўғри тушуниш ва баҳолаш демократлаштиришнинг таркибий қисмидир. У кишиларнинг ижтимоий активлигини ошириш, коллективда талабчанлик, ишчанлик ва ижодий муҳитни вужудга келтиришга даъват этилгандир.

КПСС Марказий Комитетининг январь Пленуми талаблари асосида кадрлар билан ишлашни такомиллаштириш зарур. Шаҳар хўжалиги, бошқарма аппаратини сиёсий ва назарий етук, ғоявий ва ахлоқий жиҳатдан юксак тарбияланган, пухта билимли кадрлар билан мустаҳкамлаш учун ҳали кўп иш қилиниши лозим.

Ижроия комитет бўлимлари ва бошқармаларининг айрим раҳбарлари ишга эскича ёндашишдан, маъмурий-кузатувчилик услубидан воз кеча олмаяптилар. Бу архитектура бўлими, «Водоканал», «Чирчиксвет» бошқармалари раҳбарлигига, айниқса тааллуқлидир. Уларнинг юқори ташкилотларга мурожаатлари одатда шундай бўлади: улар марказий инстанцияларга келадилар, муаммони кўндаланг қилиб қўядилар. агар бу ердагилар кўнишмаса, рад этишса, қайтиб кетаверадилар.

Шундай қилиб, чоралар тадбирлар билан алмаштирилади, айрим ўртоқлар беҳуда ҳаракат билан вақт ўтказаверадилар. Масалани кўндаланг қилиб қўйдикми, демак, вазифамизни бажарди. деб ўйлашади. Ҳолбуки, бу ёқда ер участкаси ажратиш, шаҳар ахлатхонасини бошқа ёққа кўчириш, сув чиқариш иншооти қурилишининг сустлиги, кўчаларга ёритгичлар ўрнатиш ва борларини реконструкция қилиши каби ҳаётий масалалар ҳал бўлмай ётаверади.

Ташкилотчилик фаолияти услуб ва методларини қайта қуриш билангина камчилик ва нуқсонларни йўқотиб бўлмайди. Хўжалик ва социал-маданий қурилишни яхшилаш учун тафаккуримизни қайта қуришимиз, кўп йиллардан бери ўрнашиб қолган бир қолипдаги иш услубидан воз кечишимиз керак.

Халқ депутатлари шаҳар Совети, унинг ижроия комитети, бўлимлари ва бошқармалари, депутатлари ўзларининг бутун куч-ғайратларини шаҳарликларнинг социал-сиёсий ва маънавий ҳаётларини тубдан ўзгартиришга қаратадилар, ўн иккинчи беш йиллик учун мўлжалланган планлар ҳамда Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига қабул қилинган социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши учун зарур даражада қатъийлик ва ташаббус кўрсатадилар.

АТЕИЗМ

ЛЕКТОРЛАР МАҲАЛЛАЛАРДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III пленумида диний хурофотларга ва айниқса. атеистик тарбияни сафсатабозликдан иборат шиорлар билан ниқоблашга уринишларга қарши кескин кураш олиб бориш кераклиги алоҳида уқтириб ўтилди. Пленумда айтилганидек, бу ишда бепарволик ва лоқайдликка асло йўл қўймаслик керак.

Қарийб йигирма беш йилдан буён узлуксиз ташвиқот-тарғибот ишлари билан шуғулланаман. Пенсияга чиққанимдан кейин эса, лекторлик ҳаётий фаолиятимнинг асоси бўлиб қолди. Улуғ Ватан уруши қатнашчиси сифатида кўпроқ ҳарбий-ватанпарварлик мавзуида лекция ишларини олиб бораман. Аммо бу менинг атеизм билан шуғулланишимга халақит бермайди.

Аввало шуни айтиш керакки, одамларда юксак онглиликни, Ватанга садоқатни тарбиялаш атеизм билан чамбарчас боғлангандир. Ватанпарварлик — ҳаёт ва турмуш тарзини янгича асосда бутунлай қайта қуриш, янги анъана ва удумларимизни сўзда эмас амалда бажариш, мавжуд камчилик ва нуқсонларга қарши муросасиз курашиш каби омилларни ҳам ўз ичига қамраб олади.

Октябрь районининг «Марказ-27» турар-жой массивида биз ана шу масалаларга асосий эътиборни қаратяпмиз. Бу соҳада якка-ёлғиз эмасмиз. 49-ЖЭК ихтиёрида 22 коммунист бор. Уларнинг кўпчилиги уруш қатнашчилари, меҳнат ветеранларидир. Виктор Тарасченко, Мўмин Мирзаев, Рашид Нурматов, Ёқубжон Тошхўжаевлар ўзларининг яхши сўз ва маслаҳатлари, ташвиқотчилик ишлари билан кўпчиликнинг ҳурмат-эҳтиромига сазовор бўлганлар. Улар катталарга ҳам, ёшларга ҳам баб-баравар таъсир кўрсата оладилар. 102-ўрта мактаб. «Чархкамолон», Ильич. «Кўмирчи» маҳаллалари аҳолиси бизнинг бой ҳаётий тажрибамиз асосида ўқиган лекцияларимиз, ўтказаётган турли-туман, қизиқарли суҳбатларимиздан баҳраманд бўлмоқда.

Жойларда совет турмуш тарзини қарор топтириш, совет байрамлари ва анъаналарини пропаганда қилиш, диндорларнинг шахсини камситмаган ҳолда, уларнинг руҳига, қалбига таъсир кўрсата билишга ҳаракат қиламиз. Бугина эмас, совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм ғояларини ҳаётга сингдириш, партия ва давлатимизнинг ички ва халқаро ҳаётда олиб бораётган ажойиб ишларини одамлар онгига етказиш, ахлоқ ва одоб мавзулари, ичкиликбозликка қарши кураш, тартиббузарлик ҳолатларининг олдини олишга ҳам алоҳида аҳамият беряпмиз. Шу ўринда милиция подполковниги Қобил Тошмуҳамедовнинг социал адолат, ҳуқуқ-тартибот ҳақидаги суҳбатлари, клуб мудири Мирвосил Мусаевнинг оммавий-маданий ишларни кучайтиришга, Мўътабар Турсунованинг Совет хотин-қизлари ҳаётига бағишланган лекциялари кишиларда зўр таассурот қолдираётганлигини айтиб ўтиш керак.

Ўқилаётган лекция ва ўтказилаётган тадбирларнинг самараси сезилмоқда. албатта. Тўйларимиз янгича ва мазмунли, ичкиликсиз ўтмоқда, ёшларнинг никоҳ кечаларига таклиф этилган хонанда ва созандалар хизмат қилмоқда. Маҳалламизда Абдуазим ака ўғил уйлантирди. Қани энди ҳамма тўйлар ҳам шундай ўтса! Дастурхонга фақат ширинликлару, шарбат суъвлари тортилди. Яна бир муҳим томони, биз ана шундай кўп одам йиғиладиган маросимлардан тарғибот ишларида ҳам унумли фойдаланаяпмиз. Чунончи, никоҳ тўйлари ва бошқа шунга ўхшаш йиғинларда серфарзанд оталар, пиру-бадавлат оталар, меҳнатсевар, камтар кишилар ҳаёти тилга олинади, ёшларни улардан ўрнак олишга даъват этамиз.

Курмаксиз гуруч бўлмаганидек, ишимиздаги баъзи камчиликлардан ҳам кўз юмиб бўлмайди. Гап шундаки, ҳар қанча лекция ва суҳбатлар ўтказмайлик, оммавий-сиёсий ишларни нечоғли кучайтирмайлик, барибир, баъзи ёшлар. ҳатто катта ёшдаги кишилар онгида ўрнашиб қолган эскича урф-одатларга тўлалигича барҳам беролмаяпмиз. Дин ва диндорликни бутунлай йўқотиш осон эмас. Бу тўғри. Аммо, одамлар психологиясига таъсир этишнинг янги форма ва усулларидан самарали фойдаланяпмизми, деган саволга ҳам ижобий жавоб айтолмаймиз. Хўш, нима учун?

Маҳаллада ва бошқа жойларда кўпчилик ҳузурида лекциялар ўқиб, гавжум заллар, тантанали минбарларга ўрганиб қолганмиз. Бевосита турар-жойларда, яккама-якка суҳбатлар ўтказишга ҳар доим ҳам эътибор беравермаймиз. Ҳолбуки, бугунги қайта қуриш, жадаллаштириш жараёни аввалам бор одамларнинг, ҳар бир кишининг қалби орқали ўтадиган, медиклар тили билан айтганда, шифобахш ниначадир. Ана шу оддий нарсага янгича назар билан қаратолмаяпмиз. Кўп сонли лекторларимизнинг минбарларга етган қадами аҳоли истиқомат жойлари-ю, хонадонлар остонасига келганда узилиб қолмоқда. Кишилар онгига таъсир этиш, биринчи навбатда, ҳар бир конкрет шахс учун курашиш кераклигини унутмаслигимиз лозим.

С. ТОИРОВ,
Октябрь районидаги 49-ЖЭК бошланғич партия ташкилоти секретарининг ўринбосари, «Билим» жамияти аъзоси.

УМИДБАХШ НАТИЖАЛАР

«КОМФОРТ» мебель бирлашмасининг буюмларга машинада ишлов бериш цехида меҳнат унумдорлиги ўн процент ошди. Бу — йириклаштирилган хўжалик ҳисобида ишловчи комплекс бригада ташкил этилганлигининг натижасидир.

Олег Ким бригадаси асосан созловчилардан ташкил топган. Улар биринчи навбатда иш графигини қайта кўриб чиқдилар. Яқин вақтларда ҳам бригада аъзолари сменада станоксозлар билан бирга иш бошлар эдилар, эндиликда эса улар ишга бир соат олдин киришадилар.

Натижада ускуналарнинг бекор туриб қолиши камайди, станоклар ва технология линияларининг пишиқлиги ошди. Тадбирлар комплекси асосий маҳсулот: ошхона мебеллари туркуми, китоб жавонлари ва бошқа буюмлар сифатига дарҳол яхши таъсир кўрсатди.

(ЎзТАГ).

● ПИСКЕНТ районидаги «Партия XXVI съезди» совхозининг Шароф Ойдинов бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил 58 гектар майдонда деҳқончилик қилишмоқда. Ҳосилдорликни megandаги 30 центнер ўрнига 35 центнерга етказиш учун курашаётган бу коллективда айни кунларда ғўза қатор ораларига учинчи ишлов берилаётир. Суратларда: (чапда) бригада бошлиғи Ш. Ойдинов механизатор Ҳ. Латиповни социалистик мусобақада ғолиб чиққани билан табрикламоқда; ниҳолларга ишлов бериш пайти. А. Зуфаров фотолари.

Пахтачиликда пудратга кенг йўл

Манфаатдорлик ошгандан сўнг

ЭРТА ТОНГ. Агрегатлар синчиклаб кўздан кечирилиб далага олиб чиқилди. Шу пайт тўсатдан ҳавонинг авзойи бузилиб, шаррос ёмғир ёға бошлади. Орадан бироз вақт ўтиши билан тиниб қолди. Биз 4-бригада бошлиғи И. Мирзааҳмедов, сувчи М. Зокиров, тракторчи Қ. Маҳмудбоев, колхозчилардан У. Жабаев ва З. Қудратовалар ёмғирдан сўнг далани кўздан кечираётганларида учратдик. Улар бригада Советининг аъзолари — ҳозирги долзарб пайтда қулай фурсатни қўлдан бермай, қайси пайкалда парваришни давом эттиришни мумкинлигини мўлжаллашаётган эдилар.

Чиноз районидаги Навоий номли колхоз пахтакорлари бутунлайин янгичасига меҳнат қилмоқдалар. Эндиликда дала ишлари муддати, уни қайси даладан бошлаш зарурлигини юқоридан бериладиган кўрсатмаларга асосланиб эмас, балки бош мутахассислар маслаҳати билан бригаданинг ўзида сайланган совет аъзолари белгилайдилар.

Ўтган йили колхоздаги ўн иккита пахтачилик бригадасининг ҳаммаси меҳнатни ташкил этишнинг прогрессив формаларидан бири — пудрат усулида ишлашга ўтди.

— Ҳар қандай янгилик тажрибада синаб кўрилиши керак, — дейди колхоз правлениесининг раиси Холдорбой Акрамов. — Биз бундан икки йил илгари бу усулни колхознинг Абдулла Мирсобиров бошлиқ 3-бригадасида қўллаб кўрдик. Шартномага кўра правление бригадага тегишли уруғ, ўғит, техника ва бошқа моддий ресурсларни вақтида етказиб бериб турди. Меҳнат ҳақи фонди ажратиб берилди.

Сарф-харажатларни бригада аъзоларининг ўзидан сайланган беш кишилик совет ҳисоб-китоб қилиб борди. Шунингдек, совет бажарилган иш сифати ва миқдорини ҳам бир ойда икки марта назорат қилиб, натижасини махсус дафтарга қайд этиб борди. Йил охирида эришилган якун оддий усулда ишлаган мусобақадош бригада натижалари билан таққосланди. Пудрат усулига ўтган бригадада ишлаб чиқариш харажатлари 793 сўм кам бўлган. Ҳар бир гектар ердан олинган даромад 413 сўм ортиқ, ўртача ҳосилдорлик 2,7 центнер кўп бўлиб, хом ашёнинг сифати ҳам анча юқори.

Шунинг учун ҳам ўтган йили илғор тажриба ҳамма бригадада жорий этилди. Деҳқонлар иш ҳақини тежаш, ҳосилдорлик ва сифатни оширишдан манфаатдорликларини яхши билган ҳолда зўр ғайрат, қунт, ихлос билан меҳнат қилдилар. Пландан ортиқча даромаднинг 20 проценти ва тежалган маблағнинг 70 проценти уларга мукофот тарзида берилди.

Йил давомида бригада аъзоларига ҳар гектар ер ҳисобига 35 сўмдан ҳақ тўланди. Бир киши эса ойига ўртача 140 сўмдан маош олади. Йил охирида натижа кутилгандек бўлиб чиқди. Яна ҳисоб-китобларга мурожаат қиламиз. Масалан, Собит Азимов бошлиқ 5-бригада аъзолари пудратга ўтмасдан аввал йил давомида ишлаган меҳнат ҳақларининг ҳар бир сўмига 38 тийиндан қўшимча 1 сўм 17 тийиндан тўғри келди. Абдуғаппор Акрамов бошлиқ 8-бригада аъзолари эса энг юқори натижага эришиб, қўшимча 2 сўм 43 тийиндан олишди.

Колхоз бўйича ўтган йили ҳар бир кишининг ўртача ойлик иш ҳақи 238 сўмни ташкил этди. Пудратга ўтмасдан аввал 148 сўм бўлган эди. Хўжалик 1986 йилда пахтачиликдан 2 миллион 507 минг сўм даромад, шу жумладан 775 минг сўми соф даромад қилди. 825 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 37,4 центнердан ҳосил олинди. 1985 йилда колхозда 530 киши далачиликдаги юмушларда қатнашиб, 35 киши меҳнат минимуми нормасини бажармаган эди. Пудратга тўла ўтилган йилда ишга ароқлилар сони 591 кишига етди ва меҳнат минимуми нормасини бажармаган бирор киши ҳам қолмади. 1984 йилда четдан келган ёрдамчиларга 111 минг сўм пул тўланган эди. Ўтган йили эса атиги 9 минг сарфланди. Барча бригадалардаги ҳисобчи штати тугатилди. Шунинг ҳисобига йилига 50 минг сўмдан ортиқ маблағни тежаш мумкин бўлмоқда. Бригададаги ҳисоб-китоб ишларини ҳар бир бригаданинг ўзида сайланган совет аъзолари бажаради. Бу билан ортиқча ёзишлар, кўзбўямачиликка йўл қўйилмайди. Ҳеч ким ўзига яқин одамларнинг қилган ишини кўпайтириб кўрсатолмайди, илгариги ҳисобчилар ўз мутахассисликлари бўйича колхознинг бошқа ишларида қатнашмоқдалар.

Эндиликда хўжалик фаолиятига баҳо беришда планларнинг ошириб бажарилиши билан бирга колхозчиларга яратилаётган қулайликлар, далада ишлаётганларнинг маданий-маиший турмуш шароитини яхшилаш соҳасида олиб борилаётган ишлар албатта ҳисобга олинади.

— Лекин ишимизга ҳалақит бераётган муаммолар бор, — дейди раис. — Мавжуд учта болалар боғчасидан 2 тасини, 12 та дала шийпонидан 8 тасини ремонтдан чиқардик. Лекин қолганларини ремонт қилиш учун нақд пулга тахта ва бўёқ ололмаяпмиз. Тракторларнинг электр қисмларини ремонт қилиш учун стартёр, реле, аккумлятор сингари запас қисмлар топилмайди. Район савдо ташкилотлари колхоз магазинига кундалик эҳтиёж учун зарур товарларни юборишмайди.

...Колхоз пахтакорлари қайта қуриш ва янгича ишлаш йўлида тобора изланмоқдалар. Улар Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллик юбилейи йилида 825 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан «оқ олтин» етиштириш ва ҳосилнинг 90 процентини машиналарда териб юқори сортларга топширишга аҳд қилганлар.

Й. МАНСУРОВ,
Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетининг етакчи мутахассиси.

Сўнмас у кунлар шуҳрати

ХОНДАЙЛИҚДАН ЧИҚҚАН БАҲОДИР

Мўмин Зокирович Саломов 1923 йилда Бўстонлиқ районидаги Хондайлиқ қишлоғида туғилди. Тошкентдаги республика педагогика билим юртини битириб, 1942 йил март ойида Совет Армияси сафига чақирилган Мўмин Улуғ Ватан урушининг сўнгги кунларигача душман билан юзма-юз олишди.

Уруш тугагач Совет Армияси сафидан қайтиб келган М. З. Саломов 1953 йилгача ўзи туғилган қишлоқдаги Ҳамза номли мактабда ўқитувчилик қилди. У 1954 йилдан 1979 йилгача Чирчиқ шаҳридаги «Электрохимпром» заводида ишлади. Шуҳрат орденларининг тўла кавалери бўлган қаҳрамон 1979 йилдан бери Иттифоқ аҳамиятидаги пенсионер.

* * *

120-ўқчи дивизия Волга орти чўллари оша Сталинградга бормоқда. Юзлаб техника воситалари ва бир неча минг солдатлардан иборат колонна тўхтовсиз ҳаракат қилаётганлиги сабабли чанг-тўзондан кўз очиб бўлмайди. Чанг ўтирганлигидан замбарак ва автомашиналар, солдатларнинг каскалари ва кийимлари туси билан чўл ўртасида деярли фарқ қолмаган. Аммо улар жадал йўлда давом этмоқдалар. Бунинг боиси бор, албатта. Сталинградга ёриб кирган душман артиллерияси ва авиацияси ёғдираётган снаряд ва бомбалардан шаҳар яксон бўлмоқда. Гитлерчилар йўлини тўсиш учун шошилиш лозим эди...

Сталинград ёнмоқда эди. Шаҳарни таниб бўлмасди. Бинолар бомбалар, снарядлар зарбидан вайрон қилинган, дарахтлар қўпориб ташланган.

Мўмин Саломов ҳалок бўлган ва ярадор бўлган жангчиларни биринчи марта шу ерда ўз кўзи билан кўрди. У уруш билан биринчи марта учрашмоқда эди. Ўқчи рота жангчилари вайрон қилинган учта уй ёнида мудофаа позициясини эгаллашганда, тун атрофга ўз қора пардасини ёйишга улгурган эди.

Бомбардимончи самолётларнинг кишини беҳузур қилувчи овози, танк занжирларининг шалдираши пулемётларнинг тириллашига қўшилиб кетарди. Бомба снарядлар портлашидан замин тўхтовсиз силкинмоқда. Мўмин булардан чўчимади. Чунки қуролдош дўстлари у билан бир сафда туришибди. Шу пайт рота эгаллаган позиция яқинида катта калибрли снаряд ёрилди.

— Мўмин, тирикмисан? — сўради унинг ёнида пайдо бўлган рота комсомол ташкилотчиси Шчетинин.

— Отдайман,— жавоб берди Мўмин.

— Ҳайрият. Уйнинг чап бурчаги томон ўтгин. Гитлерчилар аҳён-аҳёнда ўша йўналишда ўт очиб турибди.

Тонг отиши олдидан душман замбарак, миномёт ва пулемётлари яна ишга тушди. Фашистлар ўқчилар қўриқлаб турган уйни мўлжаллаб ҳужумга ўтишди. Гитлерчилар «Рус капут!» «Рус, сдавайся!»— деб қичқиришарди.

Ярадор бўлган жангчининг қўл пулемётини топиб олган Мўмин душман солдатларининг яқинлашишларини кутиб турди. Орадаги масофа 40—50 метр қолганда, «ана энди ўт очса бўлади» деган хулосага келди. У йўллаган ўқ ёмғиридан фашистларнинг анчаси ер тишлади. Мўмин ҳалок бўлган душман солдатларининг ерга йиқилишини биринчи марта кўрди.

Икки ҳафта давомида матонат ва садоқат билан жанг қилган Мўмин Саломов 1942 йил октябрь ойларининг бошларида душман ўқидан ярадор бўлди ва даволаниш учун жўнатилди.

* * *

Госпиталдан соғайиб қайтган кичик сержант Мўмин Саломов 185-ўқчи дивизия составидаги 280-ўқчи полк пулемёт расчётининг мўлжалловчиси этиб тайинланди.

Белоруссия ССР территориясини немис-фашист босқинчиларидан озод қилиш ниҳоясига етиб қолган 1944 йил август ойининг бошлари эди. Жанглар шиддати бир дақиқа ҳам сўнмай, бир маромда давом этмоқда. Мўмин хизмат қилган ўқчи батальон ҳужумга ўтиши билан душман замбарак ва миномётлардан ўт оча бошлади. Душман снарядларининг бири взвод командири яқинида портлади. Унинг парчаси кичик лейтенант Максимовни оғир жароҳатлади. Мўмин дарҳол унга биринчи ёрдам кўрсатди.

Шу пайт полк замбаракчилари ва миномётчилари душманга қарата узлуксиз ўт очиб, ўқчиларга мадад беришди.

— Ватан учун, олға, азаматлар!— взвод командири ўрнини эгаллаган Мўмин Саломовнинг даъвати жангчиларни руҳлантириб юборди.

Взвод жангчилари ўринларидан дадил туриб, душман томон отилдилар. Оғир жанглардан сўнг, муҳим аҳоли пункти ишғол қилинди. Жангчилар навбатдаги ҳужумга ҳозирлик кўра бошладилар.

Кичик сержант Мўмин Саломов 9—10 август кунлари кўрсатган жасорати учун 185-ўқчи дивизия командирининг 1944 йил 21 августдаги буйруғига биноан III даража Шуҳрат ордени билан мукофотланди.

* * *

Польшани озод қилиш учун олиб борилган жангларда ҳам Мўмин Саломов мудом олдинги сафда бўлди. У ҳар қандай оғир вазият рўй берганда ҳам, сафдошларини доғда қолдирган эмас. «Максим»ни ишга солдими, душманга омонлик йўқ.

Рота жангчилари ҳужумга кўтарилган 26 август тонготарида Гробе-Нобе аҳоли пункти районида душманнинг уч пулемёти баравариga ўт очиб қолди.

— Саломов, душман ўт очиш нуқталарини яксон қилишни сизга топшираман.— деди рота командири катта лейтенант Миронов моҳир пулемётчига яқинлашаркан. — Тезроқ, чап томонингиздаги сувсиз ариқчага тушиб олинг-да, бироз олдинга силжиб пулемётни қулай жойга ўрнатиб мўлжални аниқ олиш пайида бўлинг.

— Хўп бўлади.

Душман пулемётлари қаерда жойлашганини аниқ билган М. Саломов расчёти пулемётни қулай жойга ўрнатди.

— Чап қанотдаги пулемётни мўлжаллаб ўт очинг, — команда берди Мўмин Саломов расчёт мўлжалловчисига. Кўп ўтмай душман пулемёти жим бўлиб қолди. Ғанимларнинг ўт очиш нуқталарига қарата ўт очавериб, кўзи пишиб қолган пулемётчилар сардори мўлжални аниқ олганлиги туфайли кетма-кет душманнинг иккала ўт очиш нуқтасининг овози ҳам ўчирилди. Шундан сўнг ҳужумни давом эттиришга йўл очилди. Ҳамма ёқни «ура!» садолари тутиб кетди.

1 сентябрь куни душман кетма-кет икки марта қарши ҳужумга ўтди. Мўмин Саломов ёпирилиб келаётган душманга қарата ўт очиб 20 дан зиёд гитлерчини ер тишлатди.

Бироқ Саломов пулемёти ёнида портлаган душман минаси туфайли «Максим» жим бўлиб қолди. Бундан фойдаланган гитлерчилар автоматлардан ўт очган ҳолда олға ташланди. Ярадор бўлган ва бироз ҳушини йўқотган Мўминнинг қулоғига фашистларнинг «Рус, рус, сдавайся!»— деган хитоби эшитилди.

«Пулемёт қаерда экан?» «Максим»сиз у нима ҳам қила олар эди, душманнинг кўпсонли солдатларига бас келиш осон иш эмас. Рўй берган вазият душман қарши ҳужумини қайтараётган ўқчиларни ҳам саросимага сола бошлади.

«Ҳа, мана, «Максим»ни топдим, лenталар ҳам шу ерда экан». Мўминнинг дили ёришиб кетди. Пулемётга лента ўрнатиб, гашеткани босди. Гитлерчилар ўткир ўроқ билан ўрилган ўтдек ағдарила бошлади. Душман қарши ҳужуми қайтарилиши билан Мўмин Саломов дивизия медицина-санитария батальонига жўнатилди.

Мўмин Саломов душман ҳужумини қайтаришда кўрсатган довюраклиги учун II даража Шуҳрат ордени билан мукофотланди. Орденни полк командирининг ўзи тақдим этди.

* * *

Пиритц шаҳрини душмандан тозалаш учун ҳужум бошланиши кўзда тутилган 1945 йилнинг 1 март куни эди. Сержант Саломов командир бўлган расчёт ўз пулемётини шаҳар чеккасидаги биринчи кўчада ёнма-ён ўсиб турган икки дарахт орасига ўрнатди. Қор деярли эриб, изғирин эсаётганлигидан ҳаво анча салқин.

Гитлерчилар қалъадаги биноларга жойлашиб олиб, ўқчи рота жангчиларининг олға силжишига тўсқинлик қилмоқда эди. Шу пайт Саломов пулемёти ёнида рота командири пайдо бўлди.

— Саломов, шимолий-ғарб томонида қалъа деворининг йиқилган жойини кўряпсанми?— унга юзланди катта лейтенант Михайлов.

— Аниқ кўриб турибман, ўртоқ катта лейтенант,—жавоб қилди Саломов.

— Пулемётинг билан ўша ерга етиб борасан, қалъа ичига ўтиб оласан-да, пистирмадаги гитлерчиларга қирон келтирасан. Тушунарлими?

— Тушунарли, ўртоқ катта лейтенант.

Сержант Саломов уч кишидан иборат расчёти билан рота командири кўрсатган жойга етиб борди. Қалъага биринчи бўлиб расчёт командирининг ўзи ўтиб олди. Сўнгра мўлжалловчи ва ўқловчи ёрдамида пулемёт ва ўқланган лenталар ҳам ичкарига олиб ўтилди.

Пулемёт ўрнатилган жой ўт очиш учун жуда қулай бўлиб чиқди. Рота жангчилари қалъанинг девори бутунлай ағдарилган чап томонидан ҳужумга ўтишди. Шу пайт қалъадаги уйлардан уларга қарата ўт очилди. Саломов расчётининг қалъа ичкарисида эканлигидан бехабар бўлган гитлерчилар ўзларини билдириб қўйишди.

Пулемётдан командирнинг ўзи ўт очди ва пистирмадаги фашистларнинг овозини ўчирди. Расчёт олдига қўйилган жанговар вазифа муваффақиятли бажарилди.

2 март куни шаҳардаги қанд заводи районида бир взводга яқин душман солдатлари қарши ҳужумга ўтишди. Лекин завод қаршисидаги майдонда 22 солдати жасадини қолдириб, чекинишга мажбур бўлдилар. Гитлерчиларга қирон келтирган пулемёт расчётининг командири сержант Мўмин Саломов СССР Олий Совети Президиумининг 1945 йил 15 майдаги Фармонига биноан I даража Шуҳрат ордени билан мукофотланди.

Мажид САМАДОВ,
Улуғ Ватан уруши иштирокчиси, ёзувчи.

ОКТЯБРЬ ИНСОНЛАР ТАҚДИРИДА

МИРЗОҲИДНИНГ ИНШОСИ

УЛУҒ ВАТАН уруши қатнашчиси Акром отанинг ҳикояларини эшитгандан буён Мирзоҳиднинг бобосига меҳри бошқача бўлиб қолди. Унинг анча ўйчан ва вазмин бўлиб қолишида бобосининг таъсири шундоққина билиниб турарди. Бўш қолди дегунча унинг ҳузурига ошиқади. Бобоси унга ўз бошидан ўтган ажабтовур воқеаларни айтиб берса бўлди. Унинг тилаги шу.

МАНА бугун ҳам Акром ота билан суҳбатлашиб ўтирсам, хонага ҳовлиқиб Мирзоҳид кириб келди. Қўлида кундалиги, шодлигидан энтикиб нафас оларди.

— Бобо-чи, бобо! Мана буни кўриб қўйинг. Ўқитувчимиз «беш» қўйди!...

— Қани, қани бери келинг-чи, — деди Акром ота уни самимият билан қарши олиб, — буни қайси фандан, қандай «хизмат» эвазига олдингиз?

— Адабиётдан-да, бобо. Синфимизда «Менинг бобом» деган темада иншо ёзувдим. Ўқитувчимиз «Мирзоҳиднинг иши ҳамманикидан яхши» дедилар!..»

— Баракалла, азамат. Ишингиз ҳар доим ана шунақа беш бўлсин.

Мен ҳам бундан бениҳоя таъсирландим. Ниҳоят, Мирзоҳиднинг иншосини сўраб олдим. Унинг хуснихатига, иншонинг мазмунига маҳлиё бўлиб қолдим, катта завқ-шавқ билан ўқиб чиқдим. «Ҳамманикидан яхши» ана шу иншодан айрим лавҳаларни диққатингизга ҳавола қиламан.

«...Менинг бобомни тасаввур қилмоқчи бўлсангиз ўз бувалaрингиз, оталарингизга яхшилаб разм солсангиз, кифоя. Бир пайтлар кўзлари катта-катта, нигоҳлари ўткир, қошлари ўсиқ, киприклари тимқора, тўладан келган, бармоқлари узун-узун, билаклари бақувват одам эди, деб таърифлайди дадамлар у кишини. Ҳозирги ҳолатларида бундан учдан бири ҳам қолмаган. Кўзлари анча чўкиб, соч-соқоллари тоғнинг қоридек оппоқ оқариб кетган, ўзлари ҳам кичрайиб қолганлар. Ахир, бобом бу йил тўқсон баҳорни қаршиладилар-да.

Менинг бобом ҳали ҳам юришдан, тилдан қолмаганлар. Ўта мулойим, ножўя гапирмайдилар, очиқ кўнгил. «Тўғри одам қоқилмайди»деб бизни доим яхшиликка, адолатга даъват этадилар. Шу сабабли оиламизда катта-кичик ҳамманинг ҳурматига сазовор бўлганлар.

1931 йилнинг эрта баҳори бизнинг қишлоғимиздан ҳам ўз сепини аямаган, қирадирларнинг бир ҳуснига ўн ҳусн қўшилиб, табиат чунонам яшариб кетган экан.

Шунда бобомлар Ўрта Осиё Давлат университетининг учинчи курс талабаси бўлганлар. Бу даврда тоғ дараларида макон топган босмачи галалари оч бўридай изғиб, ана шундай сўлим табиат бағрини топтаб, қишлоқларга ўт қўйиб, одамларни ҳонавайрон қилишарди. Беҳисоб мол-мулкларидан ажралиб, суянган тоғи, ишонган боғларидан жудо бўлган аламзадалар ўзларини қаёққа қўйишни билишмасди. Октябрь шабадасидан кўкракларини тўлдириб нафас ола бошлаган деҳқонлар, комсомоллар ва янги ҳаёт муаллимлари уларнинг рўпарадан панапастқамдан отган ўқларидан ҳалок бўлишарди.

Ўша йили, партия сафига ўтганига етти йил бўлган коммунист бобом босмачи тўдаларига қарши кескин кураш олиб боришга қатъий бел боғлайди. 15—20 кишидан иборат «қизил таёқчилар» группаси тузилиб, унга бобом бошчилик қила бошлаганлар.

Бир гал «қизил таёқчилар» отряди босмачиларни Тожикистоннинг Қўнғирот районигача таъқиб қилиб бориб, уларни беҳосдан йўқотиб қўйдилар. Каллакесар муртадлар осмонга чиқиб кетдими, ерга кириб кетдими, бирпасда ғойиб бўлдилар, — деб ҳикоя қилади бобом. — лекин бу узоққа чўзилмади. Кўкка чиқса оёғидан, ерга кирса қулоғидан тортиб олиб чиқишга аҳд қилдик. Бир маҳал ёнгинамиздаги ғордан милтиқдан осмонга қаратиб отилган ўқларнинг пала-партиш овозидан, ҳангу манг бўлиб қолдик. Уларни ғордан олиб чиқиш учун қилган барча ҳаракатимиз беҳуда кетди. Бир хиллар ғорни сувга бостирамиз, шунда бўккан каламушдай улар ўзлари осонгина таслим бўлишади, дейишди. Аммо, сув масаласи муаммо эди. Ичгани сув тополмаймиз-у, ғорга сувни қаёқдан оламиз. Бирдан бир йўл ғорни портлатиш эди. Бундай ниятимизни сезган устомон босмачилар бирин-кетин ғордан чиқиб келишди. Уларнинг орасида Ўзекистонда кўпгина қишлоқларни қонга ботирган Иброҳимбек қўрбошининг ўнг қўли, ашаддий газанда Эгамберди ҳам бор эди. Штабда бизга уни тирик қўлга олиш топширилган эди. Биз бу топшириқни бажариб, қишлоқни босмачилардан тозаладик».

...Ҳозир уйимизда студентлардан иборат «Қизил таёқчилар» отрядининг командири Акром Аҳмедов номига берилган республика ҳукуматининг Фахрий ёрлиғи турибди. Унда «босмачилик ҳаракатини тугатишда кўрсатган жасорати, Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини ўрнатишда актив иштироки учун...» деган сўзлар ёзилган.

Улуғ Ватан уруши йилларида бобом кўнгиллилардан бўлиб фронтга кетганлар. Олмаотадаги ҳарбий билим юртини тамомлаб, тўғри Сталинград жангига отланган. Тилларда достон бўлган Мамаев қўрғони учун бўлган даҳшатли жангларда қатнашган. 1315-ўқчи полкнинг жанговар солдати омонсиз курашларнинг бирида қаттиқ яраланиб госпиталга тушади. У ердан соғайиб чиққач, яна сафга қайтганлар.

...Бобомлар «тил» тутиб келишга айниқса уста эканлар. У киши полкда махсус «разведгруппа»га бош бўлиб, кўп бор душманнинг орқа томонига ўтган. Бир гал немис офицерини қўлга тушургани учун қўмондонлик уни «Жасурлиги учун» медалига тақдим қилган.

Мактабимиздаги пионерлар хонасида «Жанговар жангчилар ҳаёти» бурчаги ташкил этдик. У ерда маҳалламиздаги барча уруш қатнашчиларининг расмлари, улар ҳаётига доир материаллар, қимматли ҳужжатлар сақланмоқда. Бобом яқинда ажойиб бир ташаббус билан чиқдилар. Барча орден ва медалларини пионерлар хонасига тақдим этдилар. Бобомнинг ўзлари «бу мукофотлар уйда эмас, мактабда ўқувчиларга кўпроқ асқотади» дедилар. Ҳозир у киши байрамларда фақат орден колодкаларини тақиб чиқади. Қайтангга бизга яхши бўлди. Машҳур кишилар билан учрашувларда ҳаммамиз шу ерга тўпланамиз Ўқитувчимизнинг собиқ жанговар солдатлар ҳақидаги ҳикояларини мароқ билан эшитамиз. Кўпинча буваларимиз, оталаримизнинг жанговар йиллар тўғрисидаги хотиралари мардлик ва матонат дарсига айланиб кетади. Бундан биз бениҳоя фахрланамиз...»

Шу ерга келганда Мирзоҳиднинг иншоси тамом бўлади. Энди Акром Аҳмедов ҳақидаги баъзи қўшимча фактларни диққатингизга ҳавола қиламан. Акром ота Улуғ Ватан урушидан қайтгач, Бўка районида мактаб директори, айни вақтда, районнинг Й. Охунбобоев номли колхозида партия ташкилотининг секретари бўлиб ишлади. Кўп йиллар ҳозирги Ҳамза районидаги 5-ўрта мактабда тарих ва география фанидан дарс берди.

— Ўзим аслида этикдўзлар оиласида туғилганман, — дейди кекса отахон.— Бугунги кунда оиламизда олий маълумотли, ақл-идрокли фарзандлар ўсиб етишди. Ўғлим Акбар билан қизим Муршидахонлар фан кандидатлари, Қирқдан зиёд невара, эвараларга иззатли бувaман...

С. РИЗАЕВ.

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

СОВЕТ-ЛИВИЯ ҲАМКОРЛИК ПРОГРАММАСИ

ТРИПОЛИ. (ТАСС). Бу ерда Ливия жамаҳирияси билан Совет Иттифоқининг 1987—1988 йилларда маданий ва илмий ҳамкорлик программасини имзолаш маросими бўлди. Ҳужжат олий ва ўрта таълим ҳамда илмий тадқиқотлар соҳасидаги икки томонлама алоқаларни ривожлантиришни, маданият, телевидение ва радиоэшиттириш соҳасида ҳамкорликни йўлга қўйишни, бирбирларига ёзувчилар, ёшлар, хотин-қизлар ва спорт делегацияларини юбориб туришни кўзда тутади.

ИНДИРА ГАНДИГА ЁДГОРЛИК

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Ҳиндистоннинг атоқли сиёсат ва давлат арбоби Индира Ганди кремация этилган жойга табиатнинг ўзи бунёд этган беназир ёдгорлик — уч одам бўйича келадиган каттакон яхлит темир руда ўрнатилди. Орисса штатидан келтирилган қоп-қора вертикаль томирлари бўлган қизғиш палахса руда ердан отилиб чиқиб, тоабад қотиб қолган алангага ўхшаб кетади.

Ёдгорлик парки Индира Гандининг ўз мамлакати табиатига бўлган катта меҳру муҳаббатини эслатиб туради.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● НЬЮ-ЙОРК. БМТни ривожлантириш программаси бошқарувчилари кенгашининг сессиясида социалистик мамлакатлар делегациялари БМТга аъзо бўлган барча давлатларни ҳарбий харажатларни камайтиришга, қуролсизланишга ҳамда бўшатилаётган одам ва молия ресурсларидан, моддий ресурслардан халқларнинг тинч иқтисодий ва социал тараққиёти йўлида фойдаланишга бутун чоралар билан кўмаклашишга чақирдилар.

● ЛУАНДА. Жануби-Ғарбий Африка халқ ташкилотининг президенти Сэм Нуйома АҚШ сенатининг «фронт ёқаси» давлатларига иқтисодий ёрдам кўрсатишни тўхтатиш тўғрисида яқинда қабул қилган қарорини мустақил Африкага дўқ қилиш, деб баҳолади. Америка империализми ҳамиша Африка халқларининг душманларини қўллаб-қувватлаб келди, деди у Луандада бўлиб ўтган матбуот конференциясида. Намибия ватанпарварларининг раҳбари АҚШ сенати «фронт ёқаси» давлатларини қитъа жанубидаги миллий озодлик ҳаракатини қўллаб-қувватлашдан воз кечишга мажбур этиш учун ана шундай қарор қабул қилганлигини таъкидлади.

● САН-ФРАНЦИСКО. Вайоминг штатидаги Уоррен ҳарбий ҳаво базаси яқинида ядровий қуролланиш пойгасига қарши оммавий норозилик намойиши бўлиб ўтди. Мамлакатнинг турли штатларидан келган юзлаб намойишчилар АҚШнинг ҳозирги вақтда MX қитъалараро ядро ракеталари жанговар позицияларда жойлаштирилаётган мана шу катта ҳарбий-стратегик комплекс дарвозаси олдида тўпландилар. Улар Рейган маъмуриятидан ядро аслаҳахоналарини тўлдиришни тўхтатишни талаб қилдилар. Полиция ва базанинг ҳарбий соқчилари 112 кишини қамоққа олди.

● ХАРАРЕ. Жанубий Африка республикаси полицияси Жанубий Африка касаба союзлари конгресси Бош секретарининг ўринбосари Сидни Мафумадини қамоққа олди. Мана шу касаба союз бирлашмаси раҳбарлиги махсус баёнотда ҳукуматнинг янги репрессия ҳаракатлари 600 мингдан ортиқ ишчини бирлаштирган конгрессни тарқатиб юбориш мақсадида келишиб олиб қилинаётган операциянинг бир қисми эканлигини таъкидлади.

(ТАСС, 9 июнь).

АДРда ЯРАШ ЖАРАЁНИ

КОБУЛ. (ТАСС). АДР революцион маъмурлари миллий яраш жараёнини жадаллаштиришни кўзловчи инсонпарварлик чораларини амалга оширишда давом этмоқда. БАХТАР агентлигининг хабар беришича, аксилинқилобий фаолияти учун илгари қамалган юздан ортиқ киши АДР инқилобий кенгаши президиумининг афв этиш тўғрисидаги фармонига мувофиқ Қундуз вилоятида қамоқдан бўшатилди.

Яқинда яна 75 нафар афғон Покистондан Нангарҳор вилоятига қайтиб келди.

Ҳукуматга қарши кўпгина отрядларнинг раҳбарлари қуролли курашни давом эттириш истиқболсиз эканлигини англаб, халқ ҳокимияти билан тинч мулоқот қила бошлаяпти. Маълум бўлишича, Ҳирот вилоятининг Гуриан уездида 67 кишидан иборат яна битта тўда қаршилик кўрсатишни кўнгилли равишда тўхтатган.

ХИТОЙДА ЯДРО СИНОВИ

СТОКГОЛЬМ, (ТАСС). Швеция мудофаа министрлиги ихтиёрида бўлган сейсмологик хизмат ХХР территориясида ядро портлаши бўлганлигини қайд этди. Қуввати 150 килотоннадан камроқ ядро қурилмаси Синьцзян — Уйғур автоном районидаги Лобнор синов полигонида портлатилган.

Бу Хитойда 1984 йилнинг декабридан бери биринчи ядро портлашидир.

Адабиёт ва санъат

РЕДАКЦИЯМИЗ МЕҲМОНИ

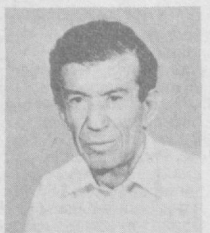

Шоир Тўра Сулаймоннинг илк шеърлар тўплами — «Истар кўнгил» бундан чорак аср муқаддам чоп этилган эди. Шундан сўнг ижодкорнинг бирин-кетин шеър ва достонлари жамланган «Интизор» (1973), «Илтижо» (1976), «Сизни эслайман» (1980) сингари китоблари эълон қилинди. Муаллиф халқ оғзаки ижоди анъаналари руҳида қалам тебратувчи қаламкаш сифатида шеърият ихлосмандларининг меҳр-муҳаббатини қозонди.

Турли йилларда «Тошкент ҳақиқати»да ҳам Тўра Сулаймон ижодидан намуналар эълон қилинган. Газетхонлар эътиборига таниқли ижодкорнинг янги шеърларидан тақдим этамиз.

БОЛИШ

(БАЛЛАДА)

Оғир кечди чолу кампирнинг
Қисматлари «Бозор қайтиш»да.
Рўзғоримиз обод бўлсин деб,
Тиним билмай на ёз, на қишда.

Қиз ўстирди, ўғил ўстирди,
Кўнгиллари ўсмади бироқ.
Ният қилган манзилларидан
Бўла борди кунба-кун йироқ.

Ўғил қўлдан олмади ишин,
Қизи кирди «катта ўқишга».
Чол-кампирнинг арз-ҳолига ҳеч
Вақти бўлмас қулоқ солишга.

Тўпичоқ-той кишнайди ем деб,
Аравани тортар арғумоқ.
Шу бонсдан уй ташвишидан
Ўғил-қизи бўлишди йироқ.

Фарзандлар ҳеч ота-онанинг
Кирмадилар жонига оро.
Чол-кампирдан ҳузур-ҳаловат
Узоқлашиб борар тобора.

Ўғил — эрка, қизи — тантиқроқ,
— Майли, бори яхши, — дейди чол.
Кампири дер:
— Майли-ку, бироқ...
Тугаб борар қўрада мол-ҳол.

Чол сир бермай кампирига дер:
— Тугамаса бўлди умримиз.
Сарф қилатур чиза бермай ер,
Ҳеч бўлмаса қарз-парз олармиз.

Қарз-парз сўзи кампирнинг тамом
Қақшатади асабларини.
Тугунчасин сандиқдан олиб
Тўкиб солар дилда борини:

— Сиз сарвару мен санам бўлиб,
Юра берган эканмиз, аттанг.
Икковини бошида қўлга
Олмай энди аҳволимиз танг.

Фойдаси йўқ сўнгги пушмоннинг,
Ушалмади чоғи орзумиз.
Неки бўлар иш бўлди, энди
Пешонада борин кўрармиз.

Бир ўғилга, бир ўша қизга
Пенсиямиз етар, отаси.
Қарай олсак томорқамизга,
Бир кунимиз ўтар чамаси.

Шўрлик кампир айтгани мисол
Бир кунлари ўта бошлайдир.
Чол-кампирнинг қадди бўлиб дол,
Кўзидан нур кета бошлайдир...

Куни битиб, қайтиш қилди чол,
Қола берди кампири бўзлаб,
Кайвони ҳам фурсат ўтмай сал
Кўз юмди ҳу узоқни кўзлаб...

Қадри кетмай чол бирла кампир
Қутилдилар борлиқ юмушдан.
«Дам олиш»га жўнаб кетдилар,
Озод бўлиб чексиз ташвишдан.

* * *

Қутилмади «дам олиш»да ҳам
Меросхўрлар машмашасидан.
Бадном қизнинг, бадкор ўғилнинг
«От ўйини» томошасидан.

Оға-сингил ўрталарида
Ғавғо чиқди мерос бўлишда.
Ҳайриятким, озгина оқча
Қолган экан лўлаболишда...

ҚУШ

Ўрмон ичида бир қуш
Бир учиб, бир қўнадир.
Ўз инига сиғмасдан
Чирқиллаб зорланадир.

Баланд парвоз этолмас,
Мажруҳ, ҳолсизгинадир.
Қавми ҳам тўп қушларга
Сал дахлсизгинадир.

Гар учар бўлса, қўнар
Жони тайинсизгина.
Қийналар қўниш билмай
Манзил-маконсизгина...

Тўп қуш ичинда бир қуш
Йўқолди номсизгина.
Кошкийди, қўнган жойи
Бўлса тикансизгина...

Тўра СУЛАЙМОН.

Қардошлик мушоираси

Туманбой БАЙЗОҚОВ, Қирғизистон.

ҚИРҒИЗ ЕРИ

Олатов оқ қалпоғин кийган маҳал,
Чўққилари кўк тоқига теккан маҳал —
Ҳузурингга йўл оламан завқдан жўшиб.,
Қучоқлайман Олатовни тонгга қўшиб,
Кенг, улуғсан, ардоқлисан, қирғиз ери,
Ҳам сулувсан, салмоқлисан, қирғиз ери!
Иссиққўлим — ернинг кўзи, қирлар — қоши,
Адирлари—кўкси унинг, тўқай—сочи,
Дарёлари — қон томири, чўққи — тожи,
Гавҳарлардир, ёқутлардир — ҳар бир тоши,
Гул ҳуснли бир парисан, қирғиз ери,
Меҳри офтоб сарварисан, қирғиз ери!
Юлдузлар кўк сийнасидан ўчган кезда,
Оқ шуълалар борлиғингни ўпган кезда,
Кўллар чалқиб, тоғлар қўйнин очган чоғи,
Дил яркираб, тонг кулгусин сочган чоғи,
Кўркингга кўрк қўшилади, қирғиз ери,
Барқ уради ота меҳри, она меҳри!

Жуманиёз ЖАББОРОВ таржимаси.

Ҳанифа СОЛИҲОВА, уйғур шоираси.

ТЕРАКЛАРГА ЎЙИЛГАН ХАТЛАР

Қишлоқ четидаги бир туп оқ терак
Қуёшга тик тутар қаддини.
У оламга боқади зийрак,
Кўплар билмас унинг дардини.
... Бир вақтлар ошиқ-маъшуқлар
Бунда меҳмон бўлган эдилар.
Куйлаб қанча ишқий қўшиқлар,
Номларини ўйган эдилар.
Қани энди ўша хуш фурсат,
Қани ёшлик, у сўлим баҳор?
Юз ўгириб кетдими абад?
Умр қайтмас, дарёдай оқар...
Йигит кетди — кутарди жанггоҳ...
Терак ва қиз кузатди уни.
Қайтмади у, қайтмади, эвоҳ,
Терак ва қиз кутди ҳар куни.
Ўтди қанча-қанча фурсатлар,
Ҳамон қалбда инграр ҳасратлар,
Теракларга ўйилган номлар —
Хатлар эмас, оғир қисматлар!

Баҳром ҒОЙИБ таржимаси.

● «ЎЗБЕКФИЛЬМ» студиясида кинорежиссёр Дамир Салимов атоқли давлат арбоби Усмон Юсупов фаолиятига бағишланган «Ҳаёт мазмуни» номли фильм устидаги ишларни ниҳоясига етказди. Суратларда: шу фильмдан кадрлар.

Д. Жалолов фотолари.

ТОМОШАБИН МУЛОҲАЗАЛАРИ

«АРМОН» УЧУН ТАШАККУР

«Ўзбекфильм» киностудиясида самарали ижод қилиб келаётган кинорежиссёр Мэлис Абзалов фильмларини доим севиб томоша қиламиз. Унинг «Чинор остидаги дуэль», «Суюнчи», «Келинлар қўзғолони» картиналари биз — киношинавандаларда жуда яхши таассурот қолдирганди. Шунинг учун ҳам мазкур санъаткорнинг янги картинаси — «Армон» бадиий фильми экранларга чиқарилганда, уни томоша қилиш учун кинотеатрга шошилдик. Шуни мамнуният билан айтиш мумкинки, бу кинолентани кўришга ошиқиб янглишмабмиз.

Фильм муаллифлари уч аёл тақдири тимсолида Ўзбекистонда Совет ҳокимиятининг ўрнатилиши. Улуғ Ватан уруши даврида ўзбек аёлларининг жасорат тўла ҳаётини экранга олиб чиқишга ҳаракат қилганлар. Фильмда йигирманчи ва қирқинчи йиллар воқеалари акс эттирилади.

Бош ролларда бирини «Ўзбекфильм» актрисаси Ойбарчин Бакирова ижро этганлиги фильм муваффақиятига сезиларли ҳисса қўшган. Аёл қалбидаги муҳаббат ва чексиз бардош О. Бакирова ижросида ўзининг мукаммал психологик ифодасини топа олган. Унинг қаҳрамони — Бойхотин экранда сермашаққат ҳаёт йўлини босиб ўтади. Ушбу картинада Ёдгор Саъдиев, Раъно Зокирова, Дилором Эгамбердиева ва Бахтиёр Зокиров каби актёрлар яратган образлар ҳам ижрочилик маҳоратининг юксаклиги, талқиннинг табиийлиги ва ҳаққонийлиги билан ажралиб туради.

Бойхотиннинг фожиали қисмати, Хуморнинг хазон бўлган бахти ва Ўлмаснинг саботли севгиси томошабинни ниҳоятда ҳаяжонга солади. Фильм қаҳрамонлрининг ички руҳий кечинмалари актёрлар нутқида, уларнинг монологларида, ҳаракатларида ўзининг ёрқин аксини топа билган. Воқелик талқинидаги фожиавий йўналиш бениҳоя таъсирчанлик кучи билан ифодаланади.

Сюжет ривожининг фожиавий ечими томошабинни тушкунлик ҳолатига туширмайди. Аксинча, ҳалок бўлган қаҳрамонларимиз хотирасига мангулик қасидаси бўлиб янграйди.

Улуғ Ватан уруши тугаганига қирқ икки йилдан ошиб кетди. Аммо, бахти хазон бўлган бевалар фарёди армон ва ғам-алам доғида ўртанган қалблар фиғони ҳамон дилларни ўртайди. Эркимиз, бахт-саодатимиз ва осуда ҳаётимиз учун жонини қурбон қилган жангчилар хотирасини яна бир бор ёдга солган «Армон» фильми шу жиҳатлари билан ҳам бизга жуда манзур бўлди.

Ф. НОДИРОВА.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Савдо министрлигининг

РЕСПУБЛИКА ЎҚУВ-ҚУРС КОМБИНАТИ

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Республика ўқув-курс комбинати савдонинг қуйидаги соҳалари бўйича мутахассисларни тайёрлайди: БАРЧА ПРОФИЛДАГИ ОЗИҚ-ОВҚАТ ВА НООЗИҚ-ОВҚАТ (САНОАТ) ТОВАРЛАРИ КОНТРОЛЕР-КАССИРЛАРИ ВА СОТУВЧИЛАРИ.

17 ёшдан 25 ёшгача бўлган ўрта маълумотли қизлар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 6 ОЙ.

Тугатганларга «Контролёр-кассир» ёки «сотувчи» ихтисоси берилади.

Озиқ-овқат (саноат) товарлари кичик сотувчиларини тайёрлайдиган группаларга ҳам тугалланмаган ўрта (8, 9 синф) маълумотли 15 ёшдан 25 ёшгача бўлган қизлар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 8 ой, тугатганларга «кичик сотувчи» ихтисоси берилади.

Қабул қилинган ўқувчиларга ҳар ойда 54 сўмдан 63 сўмгача стипендия берилади.

Республика ўқув-курс комбинати Ўзбекистон шаҳарларида яшайдиган қизларни шаҳар ва область бошқармалари маҳаллий савдо идораларининг йўлланмаси билан қабул қилади.

Ўқиш даври меҳнат стажига киради.

Ҳужжатларни қабул қилиш, шунингдек группаларда ўқиш бутун йил давомида узлуксиз олиб борилади.

Бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асли), турар жойидан справка, таржимаи ҳоли, 086/У формадаги медицина справкаси, 3x4 см. ҳажмидаги 4 дона фотосурат, характеристика, йўлланма.

Республика ўқув-курс комбинатининг адреси: 700173, Тошкент шаҳри, Акмал Икромов райони, Бобир кўчаси, 3-уй (13 ва 70-автобусларнинг «Тез ёрдам касалхонаси», 4 ва 9-трамвайларнинг «Чўпон-ота» бекатлари). Телефонлар 75-35-86, 75-35-92.

ҲАММА ЮТАДИ

Дарвоқе, спорт лотереялари республикамизда спорт базаларини кенгайтиришга ёрдам беради. Айни вақтда тираждан-тиражга йирик ютуқлар эгалари бўлаётган омадлиларнинг сони ортиб бормоқда.

Уларнинг шиори битта: ўйинларда мунтазам қатнашиш ва ... сабр қилиш. Баъзида эътиборсизлик, билетни тартибли тўлдирмаслик ва ўйин қоидаларини яхши билмаслик оқибатида кўп қатнашчиларнинг ютуқдан маҳрум бўлиб қолиши, албатта афсусланарлидир.

Қуйида ўйинда қатнашаётган кишиларнинг йўл қўяётган аксарият нуқсонларини санаб ўтамиз:

— «Спортлото» қутиларига лотереянинг «БВ» қисмлари ўйин жадвали тўлдирилмай ташланади;
— фақат бир вариантда номерлар ўчирилиб, бошқаси тўлдирилмай қолдирилади:
— билетга тузатиш киритилади ёки ўчириб ёзилади;
— ўйин жадвалида вариантларнинг турли номерлари ўчирилади;
— «А» қисмини қирқиб олиш вақтида белги линиясига риоя этилмайди, ўйин жадвали, билет серияси ва номерида камчиликка йўл қўйилади;
— тираж номерини кўрсатиш эсдан чиқарилади.

Шунинг учун ўйинда қатнашувчи барча кишилардан «Спортлото» ўйинлари қоидалари билан синчиклаб танишишни сўраймиз.

Ўйин қоидалари ҳар бир билетнинг орқа томонида босилган.

Эслатиб ўтамиз. «Спортлото»нинг ўн тиражли билетидаги тираж кўрсатиладиган ерда «С»ни «Б»га алмаштиришнинг ўзи кифоя қилади. Бу —ушбу билетнинг кўрсатилган тиражда бир йўла ўн карра қатнашишини билдиради.

БИЛЕТЛАРНИ «СПОРТЛОТО» ҚУТИЛАРИГА ЎЗ ВАҚТИДА ТАШЛАНГ, ёки уларни вақтни ўтказмай жамоатчи билет тарқатувчиларга топширинг. Бошқармага келиб тушган лотерея билетларигина мазкур тиражда қатнаша олиши мумкинлигини унутманг.

«СПОРТЛОТО» БИЛЕТЛАРИНИНГ «БВ» ҚИСМЛАРИ ТАШЛАНГАН ҚУТИ НОМЕРИНИ, АЛБАТТА, ЭСЛАБ ҚОЛИНГ.

СИЗЛАРГА ОМАД ЁР БЎЛСИН!

„ЭЛЕКТРОНИКА"

ҲУРМАТЛИ ХАРИДОРЛАР!

«ЭЛЕКТРОНИКА» МАРКАЛИ АРЗОН ВА ИХЧАМ ҚАССЕТАЛИ МАГНИТОФОНЛАРНИ

СИЗ ФАҚАТ ТОШКЕНТДАГИ «ЭЛЕКТРОНИКА» ФИРМАСИ МАГАЗИН-САЛОНИДАН

СОТИБ ОЛИШИНГИЗ МУМКИН

МАГНИТОФОННИ ҲАМ ЎЗГАРУВЧАН ТОК МАНБАИДАН, ҲАМ 9 ВОЛЬТ КУЧЛАНИШЛИ 373 ЭЛЕМЕНТЛАР ЁРДАМИДА ИШЛАТИШ МУМКИН.

Магнитофонларнинг баҳоси—144 сўмдан 170 сўмгача.

СТЕРЕОФОНИК I-ДАРАЖА МУРАККАБЛИГИДАГИ «ЭЛЕКТРОНИКА МП-III» МАГНИТОФОН ПРИСТАВКАСИ ҚУЙИДАГИ АФЗАЛЛИКЛАРГА ЭГА:

— сенсорли бошқарув ва чиройли ташқи кўринишга эга, ленталар ҳаракати электрон счетчик билан таъминланган, ихчам ҳажмли 128x300x235 мм, оғир ҳам эмас —вазни 7 килограммдан ошмайди.

Ёзув сифати чиройли диодларда акс этади.

«ЭЛЕКТРОНИКА МП-III» ИККИТА ДВИГАТЕЛГА ЭГА, ЖУМЛАДАН ИТАЛИЯДА ИШЛАБ ЧИҚАРИЛГАН ЎРОВЧИ ДВИГАТЕЛИ ҲАМ БОР.

Овоз ҳосил қилувчи мосламаси универсал сендастик: Япония («Каноп» формаси)да ишлаб чиқарилган.

ТЕХНИК ХАРАКТЕРИСТИКАСИ:

— частоталарнинг ишчи диапазони—ГЦ, 31 5+16000

Баҳоси — 560 сўм.

Адрес: 700000, Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 38-уй. Телефон 33-89-12.

Театр

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 11/VI да **Нурхон**, 12/VI да **Аршин мол-олон.**

Тошкент тамаки фабрикаси коллективи фабрика бош инженери Б. Р. Икромовга укаси **Учқун Ризаевич ИКРОМОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ДОҒИСТОНДАН ХАТ

СЎЗ САЛМОҒИ

ТАҚРИЗ

БУ КИТОБ ҳақида ёзмасдан туролмадим. У мароқли, ўқувчини ҳаяжонлантиради, бошдан охиригача бирга яшашга мажбур қилади. Мен Ўктам Ҳакималининг **«Қоғоз қушча» («Бумажная птица»)** номли повестлар ва ҳикоялар тўплами тўғрисида гапираётирман.

Мазкур китоб 1986 йили Москвадаги «Советский писатель» нашриётида рус тилида ёзувчи Э. Амитов таҳрири остида босилиб чиққан. Тўплам Ўктам Ҳакималининг марказий нашриётда чоп этилган биринчи китобидир.

Мажмуанинг, энг аввало, ўқувчи диққатини тортадиган жиҳати шундаки, унга киритилган қисса ва ҳикояларнинг ўзига хос қаҳрамонлари хотирада мустаҳкам ўрнашиб қолади. Автор қаҳрамонларини усталик билан шундай вазият ва конфликтларга дучор қиладики, натижада, уларнинг битмас-туганмас қобилиятлари юзага чиқади. Китобда чала ифодаланган, эзгулик ва ёвузлик курашини намойиш этиш учунгина тасвирланган образлар учрамайди. Муаллиф учун қаҳрамонларнинг ижобий ёки салбийлиги гўё аҳамиятсиздай: у кучли характерларни севади ва бадиий сўз ёрдамида қаҳрамонларини имкон қадар қабариқ ва аниқ кўрсатишга интилади. Булар шунчаки қаҳрамонлар эмас, балки типик миллий шароитларда, реал ҳаётий вазиятларда намоён бўладиган типик миллий характерлардир.

Шу маънода «Марра» ҳикоясини алоҳида таъкидлаб кўрсатишни истардим. Ҳикояни рус тилига Мадина Доибова маҳорат билан таржима қилган. Бухгалтер Ашур беш қизидан кейин туғилган ёлғиз ўғлининг хурсандчилиги учун кўпкарили тўй бермоқда. Соврини ҳам зўр: мукофотга олинган кажавали мотоцикл, улоқ учун кураш қизиган сайин Ашур ҳам қизишиб, унга яна гилам ҳам қўшади. Бироқ чавандозларни биринчи навбатда мотоцикл ҳам, гилам ҳам қизиқтирмайди. Уларни даставвал ғалабага иштиёқ — улоқни маррага етказиш ғайрат отига миндирган. Ахир кўпкари — ҳақиқий мардлар олишуви, чинакам эр йигитлар кураши-ку!

Ана шу мардлар ўйинида бир-бирига бўй бермас чавандозлар — кекса ва тажрибали Олимчиноқ билан ёш, ҳали ҳеч ким танимаган чавандоз бир-бирига дуч келадилар. Улоқ учун шиддатли кураш бормоқда. Улоққа эга бўлишнинг ўзи кифоя эмас, уни маррага, яъни улкан тут остига етказиш керак. Кўпкари қизигандан қизийди, тўй эгаси Ашур аканинг эса олишув шиддати зўрайгани сайин ваҳимаси ҳам ортади, бир кори-ҳол рўй бермасин, деб қўрқади. Бироқ кекса ва ёш чавандоз ўртасидаги тортишув тезда бир ёқли бўлмайди. Шунда узоқдан: «Ҳой, азаматлар, келишинглар, ютуқни бўлашиб оларсизлар!» деган бўғиқ овоз эшитилади. Кекса чавандоз эса ўзига-ўзи тинмай уқтиради: «Олимбой! Ўлсанг ўласанки, улоқни маррага етказасан».

Чавандозларнинг ана шу муросасиз олишуви билан бўлиб, томошабинлар яқинлашаётган катта фожиани сезмай қоладилар. «Олим! Дарахт!» деган қичқириқ эшитилганда эса кеч бўлган эди. Кекса чавандоз жуда кучли тезликда келиб, баҳайбат тутга урилиб ҳалок бўлади. Кўпкари ана шу тарзда фожиали тугаса-да, ҳикоянинг охири умидбахш якунланади: кекса чавандознинг муносиб издоши бор, Олимчиноқнинг иши давом этади.

Ёзувчининг бошқа ҳикоялари қаҳрамонлари ҳам ана шундай кучли ва мард одамлар сифатида тасвирланади. Масалан, «Ватан» ҳикоясидаги Қосим, «Хазина» қиссасидаги хазина қидирувчи сингари образлар фикримизнинг ёрқин далили бўла олади.

Ўктам Ҳакимали ҳикоялари кескин конфликтлари билангина эмас, балки сюжетларининг динамикаси билан ҳам эътиборни тортади. Шу туфайли бутун китоб бир нафасда ўқилади. Бунга сўзларнинг аниқ ишлатилиши билан эришилади. Ҳикояларда ҳар бир сўз сюжет ривожига, қаҳрамонлар характери ва воқеалар моҳиятини очишга хизмат қилади.

Хусусан, ҳайвонлар ҳақидаги «Сўнгги йўл», «Учинчи баҳор», «Сеҳрли қути», «Ўн иккинчи куз» сингари ҳикояларни таъкидлаб ўтгим келади. Уларнинг мутолаа қилар экансан, ёзувчининг ҳайвонларга нисбатан меҳри баланд эканлигига қойил қоласан, киши. У ҳайвонларнинг ўзига хос қилиқларини, ёввойиларга хос шафқатсиз қонунларини яхши билади. Эҳтимол, шунинг учундир, ёзувчи ҳайвонларга инсоний муносабатда бўлади, уларни табиатнинг бир бўлаги сифатида тасвирлайди. Бу хусусият айниқса, «Учинчи баҳор» ҳикоясида ёрқинроқ намоён бўлган. Тарғил бўри ўз ҳаётининг учинчи баҳорини кечирмоқда. У она бўлишга тайёрланяпти: «Кутилмаганда у «инг»лаб юборди. Тўсатдан танасида даҳшатли оғриқ қўзғалди-ю... бошини айлантириб, кўзларини тиндирди... Ҳушидан кетган Бўрининг вужуди бирдан енгил тортди... «Инг!» деган овоздан қулоқлари динг бўлиб, кўзлари ёришиб кетди. «Инг!». Бола, болажони... Танаси тер қуйётган ва терлар мутлақо ҳолдан тойдирган ёш Бўри дарҳол орқасига ўгирилишга, биринчи жажжи фарзандини кўришга уринди. Лекин тобора кучаяётган санчиқ ва силкиниш бунга имкон бермади. «Инг!» — бу иккинчи овоз эди. Санчиқ ва силкинишнинг мароми бузилди. «Инг!» —учинчи овоз. Учинчи овоздан сўнг ёш она бўри гандираклаб, ўрнидан қўзғалди. Сўнг «шилқ» этиб ерга йиқилди-ю, қайтиб бошини кўтармади...».

Ёш она Бўри болаларини эмизади, сўнгра дармони қуриб, ҳолдан тойган ҳолда тонг ёришиб келаётган пайтда, бирор егулик топиш илинжида ғордан ташқарига чиқади. Бироқ унинг ови бароридан келмайди, тепаликка кўтарила туриб итбурун бутасининг тагига тумшуғини суқиб, оғзи мевага етиши билан яқинда нимадир гумбурлаб кетади. Ана шу хатарли дақиқада унинг хаёлига энг аввало болалари келади: «Болалари! Мана шу туйғу уни қўзғалишга ундади, олдинги оёқларини ерга қаттиқ босиб, бўкса ва орқа оёқларини судраганча ғор томон силжиди. У танасининг ярмини кўтариб, ярмини судраб, ғорга яқинлашарди... У ихраб, акиллаб ерни қип-қизил қонга бўяб, болалари томон силжиди. Ғор оғзи ва ичидаги тупроқлар устига ҳам қип-қизил қонлар тўкилди. Она Бўри акиллай-акиллай ниҳоят танасини тупроққа ташлади...».

Она Бўри ҳаёт билан видолашар экан, даҳшатли оғриқни енгиб, энг сўнгги кучларини сарфлаб, болалари сари талпинади! Болаларини фақат бир мартагина кўрса эди! Уларни фақат бир мартагина эркалатса эди! Уларни охирги марта эмизса эди! Бироқ ҳаммаси бефойда — она Бўри ҳалок бўлади...

Ўктам Ҳакималининг ҳайвонлар ҳақидаги ҳикоялари ўзбек ва рус классик адабиётининг энг яхши анъаналари руҳида ёзилган. Мен уларни ўқиганимда америка ёзувчиси Жек Лондоннинг гўзал ҳикоялари ёдимга тушди.

Ёзувчининг барча ҳикояларида муаллиф нуқтаи назари ғоят аниқ ифодаланган. Бу — асарларнинг бош ғоясини белгилашга ёрдам беради. Бош ғоя эса асарнинг қурилиши, тили ва услубини тайин этади, характерни муайянлаштиради, сюжет ривожи йўлларини кўрсатади.

Адибнинг тили образли, иборалари ҳаракатчан. Мен Ўктамнинг бир неча ҳикояси билан ўзбек тилида ҳам танишганман. Таржимонлар рус тилида асл нусханинг ўзига хос жиҳатларини яхши сақлаганлар. Бу, айниқса ўзбек тилини биладиган адиблар — М. Доибова, М. Мирзаева, Э. Умеров, А. Осмонов таржималарига тааллуқлидир. Ўзбек тилининг образли системаси ғоят бой ва услубий имкониятлари шу қадар кенгки, бу қаламкашдан ўз асарлари тили ва бадиятига тинимсиз сайқал бериб боришни тақозо қилади.

Ўктам Ҳакимали, фикримча, умидли истеъдод. Ёзувчи ҳали навқирон, бинобарин, ўқувчилар ундан янги, янада бадиий етукроқ асарлар кутишга ҳақлидирлар.

Иброҳим КАРИМОВ,
Доғистон АССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, филология фанлари доктори, профессор.

• СПОРТ •

ИККИНЧИ ЛИГАДА

● МАМЛАКАТ чемпионати иккинчи лига еттинчи зона қатнашчилари навбатдаги тур ўйинларини ўтказишди. Энг йирик ҳисоб «Хонқа» — «Хўжанд» учрашувида қайд этилди. Майдон эгалари олтита жавобсиз тўп киритдилар. Янгийўлнинг «Соҳибкор» футболчилари ҳам йирик ҳисобда ғалаба қозондилар. Улар Жиззахнинг «Ёшлик» командасини қабул қилиб, 4:0 ҳисобида устун келишди ва умумий тўплар нисбатини бир мунча ўнглаб олдилар. Ҳозир халқободлик футболчилар ҳисобида 10 та очко бор. Ангреннинг «Шахтёр» командаси Ўшда «Олой» футболчиларидан 0:1 ҳисобида мағлубиятга учради. Турнир жадвалининг энг сўнгги поғонасида бораётган Олмалиқнинг «Металлург» командаси Фрунзеда «Олга» меҳмони бўлиб 0:2 ҳисобида енгилди. Бошқа учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди: «Трактор» — «Янгиер» — 3:1, «Косонсойчи» — «Вахш» — 1:0, «Пахтакор» — «Сурхон» — 1:0. Кеча шу турнинг қолган икки ўйини ўтказилди.

МАРРА ЯҚИН

● ЭРКАКЛАР ўртасида халқаро шашка бўйича республика 29-чемпионати маррага яқинлашмоқда. Халқаро гроссмейстер Н. Мишчанский очколарини 11,5 тага етказиб, ғолиблик сари яна бир қадам ташлади. Бу шашкачи ҳали бирон марта ҳам мағлубиятга учрагани йўқ. Станислав Гуляев ҳисобида 10 очко бор. Сергей Давидов билан Владимир Христенковлар 9,5 тадан очкога эга. Тошкент область «Политотдел» колхозидаги Фрунзе номли 19-ўрта мактабнинг 9-синф ўқувчиси Андрей Рем бундай йирик мусобақада илк бор қатнашаётганига қарамай чиройли ўйинлари билан мухлислар эътиборини қозонмоқда.

Редактор Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ХАҚИҚАТИ
(«Ташкентская правда»)
Орган Ташкентского обкома Коммунистической партии Узбекистана и областного Совета народных депутатов

Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент Ленинград кўчаси, 32